

Caissa *Nieuws*

Extra dik
nummer!

Arubaan Jasel López: **veni vidi vici**

- Johan van Hulst: *'Caissa kan nooit uit mijn gedachten weggewist worden.'*
- Jeanne Potters hielp immigranten aan verblijfsvergunning
- Sporen van een schakende vluchteling
- Het probleem topvorm
- Kunnen we straks nog lekker schaken in islamitisch Nederland?

Colofon

CN 439 Inhoudsopgave

**CaissaNieuws is het club-orgaan
van schaakvereniging Caissa,
opgericht 1 mei 1951**

Redactie
Wim Suyderhoud

Vormgeving

Angelo Spiler

Illustraties Jaap van Velzen

Kopij
caissanieuws@gmail.com

Clublokaal
Multifunctioneel centrum
Coenen-Lydia, Roelof
Hartplein 2, Amsterdam

Contact
caissa.amsterdam@gmail.com

Website
www.caissa-amsterdam.nl

Van de makers	3	TERZIJDE	
CAISSANEN		Column	19
Groet van professor Van Hulst	3	<i>Jeroen Hoogenboom</i>	
Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum	4	JAAP	33
<i>Ruud van Caspel</i>		Sporen van een schakersleven	36
Wie is die schaker?	9	<i>Willem Grünbauer</i>	
Jeanne Potters		Een foto van een mooie dag	
<i>Wim Suyderhoud</i>		Schaakmetaforen	43
Partij van het kwartaal	14	<i>Wim Suyderhoud</i>	
Het persoonlijke verhaal		Over islam en schaken	44
<i>Ivo Timmermans</i>		<i>Jaap Tanja</i>	
TOERNOOIEN		Hoofd- en bijzaken	
Vlissingen	22	Het probleem topvorm	47
<i>Gertjan van der Hoeven</i>		<i>Paul van der Sterren</i>	
Afek wint		STUDIE	
Eijgenbrood 2015	51	Combinaties	13
<i>Dennis Breuker</i>		<i>Angelo Spiler</i>	
INTERNE		Studies	31
De match om het clubkampioenschap	24	<i>Aldo van de Woestijne</i>	
<i>Jasel López</i>		Oplossingen	52
Goedheid wordt bestraft (2)	32	JEUGD	
<i>Olaf Ephraim</i>		Grootmeester in de dop:	
EXTERNE		Kasper Bleeker	48
Het team intiem	34	<i>Debby Nieberg</i>	
C8			
<i>Coen Venema</i>			

In tijden die worden beheerst door de woorden *vluchteling* en *immigrant* is het toepasselijk dat we een clubkampioen hebben van Arubaanse afkomst. En wat voor één! Jong en ambitieus is hij en daarom gaan we u nader met hem laten kennismaken. En we hebben meer moois rond deze thematiek. Wat vindt de islam eigenlijk van schaken? – u wordt volledig geïnformeerd door Jaap Tanja. Of er ook toekomstige tegenstanders onder de Syrische vluchtelingen zijn, is niet denkbeeldig, maar kan nu nog niet met zekerheid worden gezegd. We kunnen u wel een historisch onderzoek van Willem Grünbauer voorleggen naar het leven van een joodse schaker die vluchtte uit het Duitsland van Hitler. Lees CN en word wijzer! We laten een aantal clubleden aan het woord, zoals gebruikelijk. Ons aller Johan van Hulst groet u persoonlijk vanuit zijn 'herfstresidentie', Zorgcentrum De Buitenhof (kamer 0011, Nieuwe Herlaer 2, 1083 BD Amsterdam). Jeanne Potters vertelt ons haar niet onaanzien-

lijke levensverhaal. Kersvers Caissalid Ruud van Caspel licht zijn eigen intellectuele doopceel. Too much information? Welnee, gewoon een geestige handtekening; zouden meer Caissanen moeten doen. Bovendien doet Ruud melding van de eerste schreden van de lustrumcommissie. Niet onbelangrijk. In mei 2016 is het immers feest en dat willen we weten ook. We hebben een JAAP, natuurlijk, en Coen Venema vertelt trots over zijn C8. Paul van der Sterren wil eigenlijk niets zeggen over het begrip vorm, maar doet het toch, en Olaf Ephraim, wiens naam de redactie inmiddels foutloos weet te spellen, doet kond van weer een bewijs van zijn stelling dat goed doen niet loont. En er is meer, veel meer zelfs. Sla maar open. Laat u verrassen door de frisse wind en neem dan plaats in het warme bad. Nóg een metafoor tot slot: deze rijke dis, beste Caissanen, wordt met veel liefde geserveerd voor al wat Caissa is. Laat het u vooral bijzonder goed smaken. ■

CAISSANEN

Groet van professor Van Hulst

Beste Caissavrienden,

Vanuit mijn herfstresidentie – namelijk De Buitenhof in Amsterdam – waar ik blijvend verpleegd word, wil ik jullie allen groeten met de mededeling dat Caissa nooit uit mijn gedachten weggewist kan worden.

De overgang van mijn huis naar dit buitenverblijf is enorm plotseling gegaan. Ineens ontvielen mij de krachten. Ik kon niets, niets meer. Vandaar dat ik mij via deze weg tot jullie wend met de mededeling dat ik alles wat in Caissa gebeurt via het clublad met grote regelmaat en met grote trouw zal volgen. Ik wens jullie heel, heel veel succes, veel mooie schaakpartijen en wie weet, is er nog wel eens onderling contact mogelijk. Het gaat met mij fysiek, zoals u begrijpen zult, helemaal niet best, maar nochtans ben en blijf ik vol goede moed in de hoop dat ik ook dit weer zal overleven, ondanks het feit dat ik 104 jaar jong ben.

Heel hartelijk gegroet en wie weet tot ziens,

Johan van Hulst

Nec lusisse pudet, sed non incidere ludum (*)

Ruud van Caspel

Is je leven begonnen op de dag dat je je eerste zet deed en eindigt het met de laatste zet, de grafzet? Als je een schaker bent en een stukje schrijft voor een schaakblad zou dat misschien zo moeten zijn, maar aangezien ik een nieuw lid ben en toch ook al in de lustrumcommissie zit (onze club is een jaar ouder dan ik), zal ik ditmaal bij wijze van kennismaking ook aan gebeurtenissen buiten het schaakbord enige aandacht besteden. Die zijn er namelijk.

Het meest geschaakt heb ik met Klaas Bruinsma. Klaas was een geducht speler. De acteur die hem speelde in de film 'De Dominee' liet zich ontvallen dat zijns inziens van vriendschap geen sprake kon zijn geweest omdat ik, bevreesd voor de gevolgen van een overwinning, steeds op remise aanstuurde. Dat de film flopte wegens slechte casting mag dan ook geen wonder heten. Rob Hartoch bood al voor de partij remise aan, ook als hij niet bang van je was. Klaas is dood maar ik heb hem een lemma gegeven in het juridisch woordenboek (*Fockema Andreae*, onder Drugsbaron).

Ernst

In 2007 heb ik een week serieus willen schaken en om mijn ernst aan mijzelf te bewijzen tijdens het toernooi intrek genomen in hotel Bilderberg te Oosterbeek, ook omdat daar jaarlijks het Nederlands kampioenschap senioren en veteranen wordt gehouden. Ik won dat toernooi voor echte schakers als Coen Zuidema, Rob Hartoch en Hans Böhm en het voelde zoals toen ik de kamer van de conector was ingeslopen, de

passage in de *Aeneis* vond die ik een half uur later zou moeten vertalen (er zat een briefje bij de betreffende passage met mijn naam erop), naar de OBA op het Roelof Hartplein racefietste, Damsté's vertaling las, en juist op tijd terug was om mijn welverdiende cijfer 10 op te halen. Jonathan Ames zou je nog vertellen dat hij na afloop had gemasturbeerd in de kamer van de rector, maar ik ben Jonathan Ames niet.

Uit dat toernooi in 2007 een partij, waarin ik zwart heb, tegen Maarten Etmans. Mijn tegenstander won in 1969 een partij in het NK algemeen van Jan Timman maar kreeg vooral bekendheid door 35 jaar later van Magnus Carlsen te verliezen in Wijk aan Zee.

**Maarten Etmans –
Ruud van Caspel**
NK senioren, 2007

**1.e4 c6 2.d4 d5 3.e5 g6 4.c4
Lg7 5.Pc3 Pa6 6.cxd5 Pb4
7.dxc6 Dxd4**

Ik heb mijn tegenstander de indruk willen geven tegen een gek te spelen, maar zwarts laatste zet betekende voor hem een pijnlijk ontwaken in

Wonderland. Na 8.cxb7 Lxb7 9.Lb5+ is Lc6 mogelijk en dat is de mooiste voortzetting, maar beter is dan 9...Kf8. Mijn oude schaakvriend en clubgenoot Ed Leuw – we kennen elkaar van onze jaren bij de vakgroepen criminologie en strafrecht van de UvA aan de Kloveniersburgwal, waarin we tijdens de middagpauze schaakten in café de Engelbewaarder – gaf me vorig jaar een schaakcomputer maar die gebruik ik alleen om af en toe een partij op te slaan. Als je zou spelen onder gezag van de schaakcomputer zou je nooit deze stelling hebben bereikt.

**8.Dxd4 Pc2+ 9.Kd1 Pxd4
10.Lf4 bxc6 11.Ld3 Lf5
12.Lxf5 gxf5 13.Pf3 f6**

Ik zag wel dat dit niet de beste voortzetting is, maar ik vond het de mooiste zet en ook zag ik dat mijn tegenstander nog slechts hoopte dat de ringarts een einde aan het gevecht zou maken en geen goede zet meer zou kunnen doen.

**14.Te1 Td8 15.Kc1 Pxf3
16.gxf3 Td3 17.e6 Txf3
18.Le3 Lh6 19.Kc2 Lxe3
20.fxe3 Ph6 21.Te2 Pg4
22.Tae1 h5 23.b4 0-0 24.b5
Tc8 25.Kb3 cxb5 26.Pxb5
Tb8 27.Ka4 Th3 28.Pd4
Tb6 29.Tc1 Txe3 30.Tc8+
Kh7 31.Txe3 Pxe3 32.Td8
f4 33.Td7 Kg6 34.a3 Pf5
35.Pxf5 Kxf5 36.Txe7 f3 0-1**

■ Ontsnapping

Tegenwoordig worden universiteiten en hogescholen net als alle andere instellingen en bedrijven bestuurd door ma-

nagers. Toen de managers ook in het onderwijs verschenen beviel me dat aanvankelijk helemaal niet, maar later zag ik in dat die omstandigheid de mogelijkheid bood tot het prepensioen dat ik nu geniet. *Coronary artery bypass grafting* overleef je meestal en toen ik dat voorzien van vijf nieuwe kransslagaders in 2013 ook deed, kreeg ik van mijn vrouw het verzameld werk van Karel van het Reve ten geschenke (zeven delen dundruk, 6860 bladzijden, op zuurvrij papier, genaaid gebonden met stofomslag en leeslinten, Van Oorschot, € 275). Tweemaal ben ik tijdens het lezen lachend (en later huilend) uit bed gevallen en het stuk 'Bijna iedereen gelooft dat in de Bijbel staat dat Cham zijn dronken en blote vader Noach bespot heeft', dat voor het eerst werd gepubliceerd in het cultureel supplement van de NRC – en later is opgenomen in de bundel 'Uren met Henk Broekhuis' –, vormde voor een van die gevallen de aanleiding. Een overdruk geef ik de bijbelvorser en andere geïnteresseerden graag. Het verzameld werk van Karels broer Gerard bood weinig troost toen ik de zeven delen uit had – maar in een interview met de volksschrijver vond ik de sleutel die ik nodig had voor mijn ontsnapping. 'Ze moesten een brandend poppenwagentje je kutwerk binnen rijden' (maar ik dorst dat niet te zeggen - GR). Ik wel en daarom kan ik nu weer meer schaken en het verzameld werk van oudoom Arthur Schopenhauer lezen.

■ Eer

‘Die Ehre ist, objectiv, die Meinung anderer von unserem Wert, und, subjektiv, unsere Furcht vor dieser Meinung.’

Een sleutelzin voor schakers.

Woorden zoeken gezag en aan oudoom Arthur ken ik natuurlijk gezag toe. Maar klopt het? En ook: mag Schopenhauer bepalen dat onze woorden betekenen? In haar ambachtelijkheid als tandarts vond mijn vrouw eer, zelfrespect en zelfvertrouwen. Beroepseer bestaat uit het verlangen meer te zijn dan je bent, je bent niet lekker, je hebt slecht geslapen, er is gedoe met je echtgenoot, en toch geef je je patiënten de beste zorg. Eer bepaalt je waardigheid – en anders dan de Schutzfrau van Europa meent niet het blote feit dat je tot de soort homo sapiens behoort – en eer maakt dat je niet de slaaf wordt van je driften, waaronder de gevaarlijkste, de gemakzucht. Vanuit de eer ontstaat een verlangen naar eerlijkheid en verantwoordelijkheid – omdat je hecht aan je eer. Het oudste recht dat strafrechtelijk werd gesanctioneerd was ‘schending van eer’. In onze mercantiele tijden wordt daarover meewarig gedaan – alles is toch immers te veil? Dat klopt, als je eerloos bent. Eer heeft te maken met wie je bent, ethisch handelen – ik schreef daarover ooit een ‘prolegomena tot de bedrijfsethiek’ en stuurde dat ook aan Roel van Duijn en Roel beloonde me door me toe te staan een laudatio uit te spreken na affloop van het door hem gewonnen Amster-

dams veteranenkampioenschap (we bleven beiden ongeslagen maar ik speelde te veel remises, terwijl hij een strijder is en daarvoor ditmaal (altijd!?) werd beloond) –, het volgen van regels, met wie je lijkt. Roel is een man van eer⁽⁺⁾, terwijl ik boos word wanneer men daaraan twijfelt. Voor mij geldt het woord van Schopenhauer. Waaruit bestaat de eer wanneer je als beroepsschaker wordt uitgenodigd voor een potje schaken? Zo spreken alleen amateurs en hun bestaan is de echte schaker een gruwel. Het spijt me dat ik voordrong en ik zal het niet meer doen, voor wat mijn belofte waard is.

Zelfvertrouwen en kennis kunnen valse vrienden zijn. Niet alleen omdat lezen vaak uitstelgedrag maskeert, maar vooral ook omdat je hol zult klinken als je veelvuldig citeert en anderen zullen zich ergeren aan je misofonie. Het is goed om veel te lezen, het zijn goedkope en veilige reizen en je hoort nog eens wat, maar daarna moet je het gelezene vergeten. Eén regel Goethe uit het hoofd kennen mag natuurlijk wel: Kennst du den Berg und seinen Wolkensteg? Das Maultier sucht im Nebel seinen Weg..., maar daar moet het dan ook bij blijven. Ik ken de vijfde partij van de in 1963 gespeelde WK match tussen Botwinnik en Petrosjan uit het hoofd, evenals de zesde partij van de match Spasski – Fischer en de enige overwinning van Max Euwe op Capablanca (Avro 1938). Als je veel meer partijen uit het hoofd kent is je leven overbo-

dig, al zullen andere overbodige mensen je gezelschap aangenaam vinden.

Het kan ook juist andersom: je denkt dat je origineel bent en je bent heel tevreden met je spel, zoals in deze Kurzpartie, gespeeld in de eerste klasse van de KNSB, en dan blijkt later, wanneer je het doek een prominente plaats aan de muur wilt geven, dat Caissa al geschilderd is.

1.e4 Pf6 2.e5 Pd5 3.c4 Pb6 4.c5 Pd5 5.Lc4 e6 6.Pc3 Pf4 7.Dg4

Ik liet deze stelling tijdens de ALV zien aan Maurice en Tony. Maurice zag de zet niet die ik hier speelde, Tony wel.

8...Dh4

En na **9.Le2** gaf wit na **9...Pd3** ontredderd op.

Op een leeskring van het klassiek verbond ten huize van Onno Damsté – hij was behalve classicus en cellist ook schaakliefhebber – toonde de gastheer mij een theorieboek over de Aljechinverdediging. Daarin stond mijn partij tot en met de achtste zet beschreven. Hieruit blijkt dat er voor ons schakers geen noodzaak is om Beckett te lezen en wat maakt het ook uit want eigen-

lijk doen alleen de imponderabilia ertoe, vaak in de verschijningsvorm van onnutte kennis.

■ Het overbodige

Arbeid en nutsvoorzieningen zijn de noodzakelijke voorwaarden voor het menselijk leven, maar voldoende zijn zij niet. Een menselijk leven dat de moeite van het leven waard is, is een speels leven. De verteller van Proust denkt terug aan een ontmoeting met Rachel, de maîtresse van zijn vriend Robert, en hij overweegt dat hij toch geen verloren uren heeft doorgebracht; hij heeft kunnen genieten van een roos, een geparfumeerde sigaret en een glas champagne. De esthetische, vrijblijvende afstandelijkheid is essentieel voor het contemplerende genieten, terwijl het functionele deel uitmaakt van de animale, biologische natuur van de mens, zijn drang tot overleven, tot overheersen en zijn behoefte aan veiligheid.

Waarin de mens zich van andere dieren onderscheidt is dat hij grappen kan maken waarom hij zelf moet lachen. Niet de rede of het hart bepaalt de mens, maar het overbodige. De pulchritudo vaga, de schoonheid van de natuur belangeloos te kunnen genieten, is voorbehouden aan goede zielen. Tot de pulchritudo adhaerens willen wij opvoeden, dat men oog krijgt voor het frivole en gratuite, de hoogste waarde toekent aan conversatie en spel waarbij ieder belang of nut verdwijnt. De wereld is al oververzadigd van troosteloze nuttige dingen.

Volgens Richard Sennett die ik hier aanhaal, biedt de huidige, snelle wereld weinig aanknopingspunten om betrokken te blijven bij een werkgemeenschap en je leven tot een begrijpelijk verhaal te maken. Zo'n verhaal, een persoonlijke biografie waarop je zelf invloed hebt, is nodig voor de vorming van je karakter. Verhalen zijn meer dan een aaneenschakeling van gebeurtenissen: ze bieden structuur, laten je zien hoe je beweegt door de tijd, geven redenen aan waarom de dingen gebeuren, en ze laten de gevolgen zien van je handelen. De verhouding die je met anderen hebt, en het beeld dat je hebt van jezelf, liggen ingebed in dat verhaal. Als je geen band voelt, stap je gemakkelijk op; en als je gemakkelijk opstapt, kweek je geen band. Professor van Hulst wees hier ook op, toen hij zich beklaagde over de geringe clubliefde.

■ Tweedracht

Rond 300 v. Chr., stichtte de Griek Zeno een commune, de Stoa. De kosmopolitische levenskunst van Zeno was gebaseerd op twee principes: ieder mens heeft een unieke waarde en alle mensen hebben deel aan de wereldomspannende gemeenschap van de mensheid. Behandel ieder mens als vriend. Dat brengt het beste in onszelf en in de ander naar boven. Met rechten word je misschien wel beschermd tegen anderen, maar heb je eigenlijk niets met ze te maken. Door vriendschap kan verbondenheid ontstaan. Zo'n commune van Zeno kunnen wij ook van Caissa maken.

De voorgaande alinea, zeg ik er maar bij voor Maurice, is een grap. Geen kleingeestiger volkje dan de ambitieuze schakers. Arno ^(#) kwam er onverfroren voor uit tijdens de ALV. Hiervoor slechts ben ik gekomen en hij kreeg zijn beker en liet al het andere langs zich heen gaan. De nooit verlaten kindertijd noopt de schaker tot territoriumdrift die zich mede manifesteert in een sterk geloof in hiërarchie en status, rating en titel. Potsierlijk is de schaker in zijn streven om zijn ver-

Potsierlijk is de schaker in zijn streven om zijn vergooide leven enig aanzien te verlenen.

gooide leven enig aanzien te verlenen. Bij iedere andere sport is er in verenigingsverband sprake van eenheid en verbroedering, bij schakers echter slechts van tweedracht (Donner en Prins) of zoveel drachten als er ongekroonde hoofden zijn. Slechts de wereldkampioen onttrekt zich hieraan en is als steeds voorkomend, toegankelijk en goedlachs (<https://youtube/0rldaF4w0o4>).

De voorgaande alinea, zeg ik er maar bij voor Tony, is natuurlijk niet gemeend. Ik kreeg een stukje te lezen van 'Zwart op wit, verslag van een

schakersleven' van Paul van der Sterren. Paul toont zich hierin een uiterst aimabel mens en ik ga het boek lezen. De gebundelde columns van Hans Ree heb ik al. ■

(*) **Men schaamt zich niet gespeeld te hebben, maar wel dat men met het spel niet ophoudt.**

Met Beets ben ik het niet eens – en hij heeft Horatius misverstaan, al vond ook Tolstoj in zijn laatste christelijke jaren dat Anna maar speelgoed was.

(+) *Van Willem de Ridder is het idee afkomstig om fanclubs op te richten (Handboek Spiegelogie), een moderne variant van de Stoa. In het fanclubspel zijn wij allen fans van elkaar.*

(#) *Arno, die met de beste ideeën kwam, en de andere leden van de lustrumcommissie zullen in mei volgend jaar de Stoa doen herleven en er zullen cadeautjes zijn voor iedereen en vermaak voor ieders smaak, maar meer mag ik nu nog niet onthullen. Alleen dat we zullen weten waarom Caissa de beste schaakclub is van Nederland. Voor zover u dat nog niet weet.*

THINKERS PUBLISHING kondigt een nieuw, dit keer Nederlandstalig boek aan!

Een schaakleven in 100 partijen

door
Karel van der Weide

Het lang verwachte epische levensschaakverhaal van grootmeester Karel van der Weide is eindelijk beschikbaar en dit voor de spotprijs van € 19,95.

In meer dan 260 pagina's volgen we zijn pad tijdens de vele schaaktoernooien en avonturen die Karel van der Weide beleefde.

Hij selecteerde ook zijn meest beklijvende en interessantste partijen die hem uiteindelijk de grootmeestertitel opleverden. Het boek is verkrijgbaar bij de traditionele betere schaakboekhandels en webshops. Voor de volledige lijst zie www.thinkerspublishing.com.

Thinkers Publishing wenst u veel lees- en naspeelplezier met dit enigzins controversiële boek van grootmeester Karel van der Weide.

Thinkers Publishing 2015

www.thinkerspublishing.com

Jeanne Potters: 'Het zijn allemaal vrouwenhaters'

Wie is die schaker?

Wim Suyderhoud

Sinds ze lid werd van Caissa in de jaren '80 van de vorige eeuw is ze een markante verschijning en een gevreesd tegenstander. Hoewel steeds moeilijker ter been, is ze nog altijd prominent aanwezig op de clubavond. We plakken haar graag het label op van een excentriek persoon, maar doen we dat in het algemeen niet graag met mensen die we gewoon niet zo goed kennen? Wie weet bijvoorbeeld hoeveel zij heeft betekend voor het vrouwenschaak in Nederland? Een verhelderend gesprek met Jeanne Potters.

'Ik ben geboren in Kralingen en opgegroeid in Overschie, in een gezin met negen kinderen. We waren gek op spelletjes. We stonden regelmatig om vijf uur op om Monopoly te spelen. Ik ben een echte

homo ludens. Er werd gebridged. Ik zag mijn vader schaken met een neef van mijn moeder en later ook met zijn schoonzoons, maar nooit met zijn dochters. Ik keek toe en raakte gefascineerd.

■ Geen promotie, wel toelage

Onder druk van mijn vader ben ik in Nijmegen geneeskunde gaan studeren, terwijl mijn voorkeur uitging naar wiskunde – mijn grote liefde. Na mijn doctoraal medicijnen ben ik toch wiskunde gaan doen, in Utrecht. Direct nadat ik die studie *cum laude* had afgerond, ben ik aan de slag gegaan als wetenschappelijk medewerker medische statistiek aan de VU.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆
*Ik ben een echte
homo ludens*

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Ondertussen solliciteerde ik overal in het land naar een promotieplaats bij een wiskundefaculteit, maar ik kreeg geen poot aan de grond omdat mannen steevast de voorkeur kregen. Na drie jaar kon ik eindelijk terecht bij de VU. Ik had natuurlijk liever na mijn afstuderen een aansluitende promotieplaats in Utrecht gehad. De VU is een snertuniversiteit. Ik heb er zes jaar aan

mijn promotie gewerkt. Ik sloot me halverwege die tijd aan bij een groep studentes die de belangen van vrouwen behartigden: de bèta-vrouwen. Anita Baaijens zat daarbij. Door de verhalen van die vrouwen ben ik gaan beseffen hoezeer meisjes overal worden achtergesteld.

In mijn eerste studiejaar wiskunde ben ik getrouwd en kreeg snel daarna twee dochters. Mijn man Jan was compleet schaakgeek. Hij heeft mij veel en enthousiast verteld over zijn fascinatie voor het spel. Hij was altijd in de weer met schaakblaadjes en schaakpuzzels, maar afgezien van de enkele keer dat ik hem met mijn vader heb zien schaken, speelde hij zelf niet. Het huwelijk ging kapot toen ik het aanlegde met een man die ik nog kende uit Utrecht. Jan heeft me toen het huis uitgegooid. Als wraak schreef hij over mijn ontrouw een brief die hij stuurde naar alle wiskundigen in Nederland. Ik kreeg later privéproblemen en kon mijn proefschrift niet meer binnen de gestelde tijd afkrijgen. Ik was ontevreden over de bedrijfsarts van de VU die over mijn lot besliste, kwam terecht bij dokter Tellegen – je weet wel, die schrijver – die moest beoordelen of ik in aanmerking kwam voor een andere arts. ‘Wat wil je ook’, meende hij te moeten opmerken, ‘als je je haar zo draagt.’ Nou vraag ik je? Je moet weten dat ik een aan-doening heb die de haargroei op mijn hoofd belemmert – ik heb jarenlang een pruik gedragen. Die man is nota

bene arts! Altijd geweigerd ook maar één letter van zijn boeken te lezen!

Het mocht allemaal niet baten, ik werd keihard weggestuurd door de VU – bij gerechtelijk vonnis zelfs. De bèta-vrouwen hebben nog actie voor me gevoerd, tevergeefs. Het zijn allemaal vrouwenhaters; elke man zou uitsel hebben gekregen. Ze wilden daar niet eens een kamer inrichten voor vrouwen die borstvoeding moesten geven! Maar ik vertikte het om weg te gaan. Ik heb er nog een tijd rondgedoold in een soort niemandsland.

Ik heb daarna nog een jaar wiskundeles gegeven aan de lerarenopleiding in Utrecht. Daarna ben ik niet meer in loondienst geweest. Ik kreeg godzijdank een invaliditeitspensioen vanwege chronische rugklachten.

■ Liefde en liefdadigheid

Mijn dochter had op de radio gehoord van een nieuw opge-

richte schaakvereniging waar ook vrouwen konden schaken:

Es '80. Dáár moest ik heen. Ik heb er Mirjam [Mirjam Klijnkramer, red.] leren kennen. De clubavond was op donderdag en op maandagavond werd aan een handvol vrouwen les gegeven door Judith Starreveld.

In die periode zag ik er tegenop om 's avonds terug te gaan naar een leeg huis. Ik kwam vaak bij een snackbar waar een Pakistaanse man werkte, Usman. Hij liep op een keer na sluitingstijd met me mee. Toen vertelde hij me dat hij maar steeds geen verblijfsvergunning kreeg ondanks een dossier van een halve meter hoog en ook dat ze hem al een paar keer in de cel hadden gegoooid. Hij vroeg of ik met hem wilde trouwen. Na enige bedenktijd, waarin ik me ervan verzekerde dat mijn dochters en ik bij zo'n transactie geen enkel financieel risico zouden lopen, heb ik toegestemd. We trouwden hier in Amsterdam. Na afloop van de

Mirjam Klijnkramer

Pakistaanse plichtplegingen heb ik me snel omgekleed want ik deed mee in een schaaktoernooi – dat kreeg voorrang natuurlijk! 's Avonds was er een heerlijke feestmaaltijd die Usman op mijn verzoek had georganiseerd. Ik heb nooit met hem samengewoond. Na zo'n vier jaar hebben we het huwelijk ontbonden. Hij is toen zijn nicht uit Pakistan gaan halen die hij zijn moeder had beloofd te zullen trouwen. Ze wonen nu hier en ik ben nog steeds goed met de familie bevriend. Usman is een eigen snackbar begonnen. Na hem heb ik nog twee andere mannen aan een verblijfsvergunning geholpen.

Daarna heb ik nog twee andere mannen aan een verblijfsvergunning geholpen.

De bèta-vrouwen kwamen in die tijd nog regelmatig bijeen. Aangezien het aan het eind van de sessies steeds vaker over seks ging, heb ik op een bepaald moment voorgesteld om een boek over seks te bespreken. Dat werd het *Shere Hite Rapport*. Na lezing van dat boek drong het tot me door dat je als vrouw helemaal geen mannen nodig hebt. Ik ben toen op zoek

gegaan naar een vrouwelijke partner. Dat werd eerst Guda en later Tamara – de liefde van mijn leven. Zij is twee jaar geleden overleden. Ik praat nog dagelijks met haar in mijn hoofd.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆
Ik heb op een bepaald moment voorgesteld om een boek over seks te bespreken.
◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

■ Chesspotperikelen

Bij Es '80 besloot ik de ideeën die ik had opgedaan bij de bèta-vrouwen in de praktijk te brengen, wat in 1983 leidde tot de oprichting van *Chesspot*, een schaakvereniging exclusief voor vrouwen. De naam had ik afgekeken van studiegenote informatica Hanneke van Parreren [de echtgenote van Paul van der Sterren, red.] die ik bij de centrale computer zag inloggen met het wachtwoord 'chesspar'. De naam 'chesspot' is dus een afgeleide van mijn achternaam (Potters is de door mij aangenomen meisjesnaam van mijn moeder) en heeft niets met mijn geardheid te maken! *Chesspot* heeft een kleine 10 jaar bestaan. We zijn begonnen met 15 vrouwen in de 2^e Jan van der Heidenstraat, in het gebouw van de SP. Al snel

waren het er 60, mede doordat oud Nederlands kampioene Fenny Heemskerk bij ons les kwam geven. Es '80 was woedend! Misschien waren ze jaloers op ons succes. Ik herinner me dat de toenmalige secretaris zei dat ik voor hem moest knielen, of woorden van die strekking. Om kort te gaan: ik werd geroyeerd. Toen ben ik overgestapt naar Caissa en daar heb ik geen spijt van gehad. Mirjam is me kort daarna gevolgd. Ik was inmiddels ook lid geworden van een schaakvereniging in Castricum, maar daar ben ik weggelopen omdat ik niet altijd werd opgesteld in externe partijen. Als je tot een team behoort en netjes je contributie betaalt, heb je het recht om alle wedstrijden te spelen, vind ik. Daarna is bij *Excelsior* in Heemskerk exact hetzelfde gebeurd. Weer weggelopen. Ondertussen kreeg *Chesspot* meer en meer bekendheid. Ik probeerde in die tijd veel reclame te maken, kwam zelfs op tv. Ik maakte één keer per maand een Chesspotkrant. In mijn woning in Castricum heb ik die allemaal bewaard in de hoop dat ooit iemand de historische waarde ervan zal inzien.

Het was ongeveer op dat moment dat mijn slepende conflict met de SGA begon. Ik moest zestig maal dertig gulden afstaan aan de schaakbond, wat waanzin was omdat er eigenlijk geen contributie werd betaald door de Chesspotleden. De meeste vrouwen hadden geen betaald werk. Ik vroeg één gulden per keer om de huur van de zaal

te dekken en Mirjam weet nog wel hoe moeilijk het was om zelfs die ene gulden los te krijgen. De bond wilde zich niet verplaatsen in de specifieke eigenschappen van een vrouwenschaakclub. Kijk, het was me gelukt om een team op de been te krijgen dat in de externe competitie kon meedoen. Daarvoor droeg ik gewoon geld af aan de SGA. Maar dat was de heren niet genoeg.

We moesten verhuizen naar het vrouwencentrum in de Pijp. Daar kwamen ook jonge meisjes die ik kosteloos schaakles gaf. Uiteindelijk is daar een viertal uit voortgekomen dat in de externe competitie ging spelen. Op een keer moest ik met hen naar Almere. De meisjes konden niet en zegden af. Ik ben het netjes in Almere gaan uitleggen, maar kreeg desondanks een boete van de SGA die ik niet heb betaald uit pure trots. Het gevolg was dat ik jarenlang niet meer mocht meedoen aan toernooien en competities die werden georganiseerd onder auspiciën van de SGA, tot mijn spijt. Alleen bij mij is zo'n straf toegepast en niet bij andere verenigingen, terwijl die ook betalingsproblemen kenden. Pas onlangs is de ban opgeheven. Overigens kwam één van de meisjes uit Bangladesh. Ik kwam haar later nog eens tegen en toen vertelde ze me dat ze schaakkampioene van haar school was geworden. Dat deed me erg goed.

Via een buurthuis op het Bertelmanplein kwam *sv Chesspot* na weer een verhuizing terecht

in het Vrouwenhuis, dat door de schrijfster Judy van Emmerik het laatste communistische bolwerk van Nederland is genoemd. Een andere ex-kampioene van Nederland, Carla Bruinenberg, [de moeder van Monique van de Griendt, red.] gaf daar één van de simultaans die ik jaarlijks organiseerde. Daarnaast organiseerde ik jaarlijks een *Chesspot*-toernooi, een landelijke schaakdag waar meer dan 100 vrouwen kwamen schaken én het Open Nederlands Kampioenschap voor vrouwen op de Veluwe. Tea Lanchava en de toen 100-jarige Toos Roodzant deden daar mee, onder anderen. De eerste editie werd gewonnen door Annemarie Benschop. Daar werd keurig melding van gemaakt door *Schakend Nederland*, dat tot mijn grote verdriet onvermeld liet dat *Chesspot* organisator en sponsor was van het evenement. Ik heb eens uitgerekend dat ik in de tien jaar dat ze bestond tussen de 30.000 en 50.000 gulden in *Chesspot* heb gestoken. Om nog een voorbeeld te noemen: elke vrouw die een externe partij won, kreeg van mij 10 gulden.

Om meer betrokkenheid te kweken, heb ik de organisatie van dat NK een keer uit handen gegeven. Toen zijn ze buiten *Chesspot* om een andere vereniging begonnen: *Damegambiet*. Vreselijk. Met die nieuwe club ging het trouwens snel mis omdat het moeilijk bleek om de continuïteit erin te houden. Daar weet ik alles van. Ik heb misschien ook een beetje veel

hooi op mijn vork genomen. Een droevig voorbeeld daarvan is dat ik eens ben weggegaan bij een verjaardagsdiner dat mijn familie voor mij had georganiseerd omdat ik had afgesproken dat ik namens *Chesspot* schaakles moest geven in vrouwenontmoetingscentrum de *Hippe Heks*. Daar heb ik wel spijt van, ja.

Het einde van *Chesspot* kwam toen twee nare vrouwen spullen van mij vernielden in het vrouwenhuis. Ik weet hun namen nog: Lilibeth Ket en Liesbeth Mostert. Hun bijnamen waren Ketchup en Mosterd. Ik heb nog een proces tegen hen aangespannen dat ik helaas heb verloren. Ergens begin jaren '90 was dat – ik heb *sv Chesspot* toen op de jaarvergadering opgeheven. Het is traumatisch voor me dat er toen hele lelijke dingen over mij zijn gezegd. Ik zou op macht uit zijn. Dat is pertinent niet waar. De naam 'Chesspot' leeft nu alleen nog voort omdat ik haar gebruik voor een webpagina die ik onlangs ben begonnen: chesspot.nl.

■ Caissa

Ik schaak nog steeds graag, maar nu alleen nog bij Caissa. Ik krijg steeds meer problemen met mijn gezondheid. Bij deze maak ik graag gebruik van de gelegenheid om te vragen of er iemand bij Caissa is die mij één keer per week naar Castricum kan rijden met mijn auto. Maar ik laat me niet kisten! In februari van dit jaar kreeg ik een longontsteking. Ik moest per ambulance naar het Boven-IJ

Men had geen invalleur voor me kunnen vinden. De invalidentaxi had me bij nummer 18 afgezet, het adres dat ik had opgekregen. Het bleek bij nummer 10 te zijn. Tussen die twee nummers was het voor mij een odyssee van 25 minuten. Het ging voetje voor voetje, me vasthoudend aan de spijlen van het hek dat daar gelukkig was, maar ik kwam aan. Het was mijn eerste schaakpartij na drie en een halve week en ze verliep voorspoedig. Het was maar goed dat de partij niet zo lang duurde.

1.e4 c5 2.f4 e6 3.Pf3 Le7
4.Lc4 d5 5.Lb5+ Ld7 6.Lxd7+
Pxd7 7.e5 Ph6 8.0-0 Pf5
9.c3 c4 10.d4 cxd3 e.p.
11.Dxd3 0-0 12.Kh1 Pc5
13.De2 Pe5 14.Pd2? Pexg3+
Hij geeft op! Na 15.hxg3
geeft het volgende paard
schaak met dameverlies. 0-1

Omdat ik vroeg klaar was, had ik alle tijd om de taxicentrale duidelijk te maken dat ze me op nummer 10 moesten ophalen en me 15 minuten van tevoren telefonisch moesten waarschuwen dat ze er waren. Ondertussen vertelde

ik iedereen trots dat ik in 13 zetten gewonnen had. Het zijn er echter 14; ik had weer eens een zet niet genoteerd. Van de uitgang van het gebouw was het voor mij nog een heel eind strompelen naar de stoeprand. Doodmoe en ziek kwam ik thuis, maar het was de moeite waard.

Nog één ding. Aan het eind van zijn leven heb ik dan toch een keer geschaakt met mijn vader – iets wat ik altijd heb gewild. Het werd een teleurstelling. Hij was aan het dementeren en kon mij geen partij meer geven. Hij bleef zichzelf steeds scháák zetten!’

De oplossingen van deze combinaties staan op pagina 52

Het persoonlijke verhaal

Ivo Timmermans

Deze aflevering van Partij van het Kwartaal bestrijkt paradoxaal genoeg de hele eerste helft van 2015. De meeste partijen die op de website werden geplaatst, komen uit de externe competitie. We gaan eens kijken naar het ingezonden materiaal.

Jurgen Stigter (Caissa 6) speelt tegen Meester (what's in a name?) een partij die rustig begint maar rond zet 20 onttaardt. Zowel wit als zwart laten dan enkele steekjes vallen maar het is Jurgen die aan het langste eind trekt. Na de laatste fout van zwart, 25...Ld3, maakt hij het bekwaam af.

**Jurgen Stigter –
André Meester**
*BovenIJ 2 – Caissa 6,
15-04-2015*

1.e4 Pc6 2.d4 d5 3.e5 f6
Origineel maar niet bijster goed. Zwart komt passief te staan.

4.Lb5 a6 5.La4
5.Lxc6+ bxc6 6.Pf3 geeft voordeel.

5...b5 6.Lb3 Pa5 7.Dd3
Verhindert ...Lf5.

7...g6 8.Lf4 Lf5 9.Dc3 Pxb3 10.Dxb3
Beter is 10.axb3 om Ta1 met een in het spel te betrekken.

10...e6 11.Pf3 g5 12.Ld2 h6 13.O-O c5 14.dxc5 Lxc5 15.a4 b4 16.a5 Tb8 17.Ta4?!
Jurgen geeft terecht het teken twijfelachtig aan deze zet. 17.c3 is de zet.

17...Pe7
Zwart had kunnen profiteren met 17...g4 18.Ph4 (18.Pe1 fxe5) 18...Lh7 en zwart staat beter. Het is niet duidelijk wat de toren op a4 doet, bijvoorbeeld 19.Lxb4 fxe5

18.c3 bxc3
Dit geeft het initiatief weer aan wit; nu doet Ta4 wel weer

actief mee. 18...fxe5 19.Pxe5 Dd6 en zwart gaat kort roken waarna hij beter staat.

19.Dxc3 Tc8 20.Le3

20...d4
De ommekeer. Het pionoffer mislukt en vanaf hier staat Jurgen duidelijk beter.

21.Lxd4 Pd5 22.Dc4 Lb4
Relatief het beste was 22...Lxd4 23.Dxd4 O-O Maar ook dan houdt wit voordeel na 24.exf6

23.Dxa6 Dd7 24.Pc3 Lxc3 25.Lxc3 Dit laat een zwarte combinatie toe die tot gelijkspel leidt. Wit behoudt groot voordeel na 25.bxc3 0-0 26.Ta1

25...Ld3

Maar dit is de verkeerde volgorde! 25...Pxc3 26.bxc3 Ld3 27.Db6 Lxf1 28.Td4 Df7 29.Kxf1 0-0 en zwart leeft weer.

26.Dxd3 Dxa4 27.Dg6+ Wit staat gewonnen. Jurgen maakt het verder goed af.

27...Kd8 28.Pd4 De8 29.Dd3 30.Pxf5 Th7 31.Pd6 Dd7 32.Pxc8 Kxc8 33.Ld4 Pf4 34.De4 Dxd4 35.Dxh7 Vooral niet 35.Dxd4 Pe2+

35...Dd5 36.Tc1+ Kb8 37.Dc7+ Ka8 38.Dc8+ Ka7 Een spannende partij met wisselende kansen. **1-0**

Tommy Koens (Caissa 8) had zijn dochter beloofd om met een vol punt naar huis te komen. En dat is gelukt! Als we het wedstrijdverslag lezen, dan lijkt deze match desastreus te verlopen maar de pot van Tommy is wel een lichtpunt. Zwart laat toe dat wit een voordelige structuur krijgt (Ld3xe4!) en bovendien komen de witte stukken vlot binnen. Een leuke partij, hoewel zwart wat behulpzaam was.

Tommy Koens – Bas Jonkers
Caissa 8 – ENPS 2, 20-03-2015

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Pf3 Pf6 4.e3 e6 5.Ld3 Pbd7 6.Pc3 Le7 7.O-O O-O 8.b3 b6 9.Lb2 Lb7

Beide partijen hebben zich flexibel opgesteld. Tommy was na zet vier 'out of book' zoals hij aangaf in zijn commentaar.

10.De2 c5 11.cxd5 exd5 12.Tfd1 Tc8 13.Tac1 Pe4 14.dxc5 bxc5

Volgens Tommy is 14...Pxc3 15.Lxc3 bxc5 16.La6 beter voor wit. De zwarte hangende pionnen zijn uitstekende doelwitten. Niettemin lijkt dit zwarts beste kans. Nu komt hij er niet meer aan te pas.

15.Lxe4

Goede beslissing, nu wordt de structuur vastgelegd op een voor zwart vervelende manier.

15...dxe4 16.Pe5

16.Pd2 Db6 17.Pdxe4 (Stockfish)

16...Lc6

16...Pxe5 17.Txd8 Tfxd8 18.La1 Pd3 19.Tb1

17.Pxe4

Tommy had zijn dochter van 4 beloofd om te winnen. Dat is dan wel een heel aardige manier.

17...Dc7 18.Pxc6 Dxc6 19.Dg4 Pf6 20.Lxf6 Lxf6 21.Td6

Zwart gaf op. Hij kreeg geen kans meer. Een frisse aanvalspartij. **1-0**

In de wedstrijd tegen HWP Sas van Gent laat Paul van der Sterren zijn grootmeesterlijke klasse zien. In een openings-

variant die Paul vroeger met 4.Lg5 zou aanpakken, werd hij nu door een gesprek in de lange autorit naar Sas van Gent op een ander idee gebracht. Zijn strategisch plan tussen zetten 15 en 20 is ijzersterk en de zwarte stelling vertoont plots haarscheuren. Het wordt erger voor zwart wanneer hij in opkomende tijdnood 26...T2a3 speelt waarna Paul toeslaat met 27.f5. Dit leidt tot een dame-eindspel dat vakkundig wordt afgemaakt. Een strategisch sterk gespeelde partij.

Paul van der Sterren – Thibaut Maenhout

Sas van Gent – Caissa 1, 21-03-2015

1.d4 Pf6 2.Pf3 c5 3.d5 b5 4.c4

Een moderne zet.

4...g6 5.cxb5 a6 6.bxa6 Lg7 7.Pc3 O-O 8.e4 Da5

Kennelijk was dit onderwerp van een discussie in de auto, onderweg naar Sas van Gent. Paul blijkt een snelle leerling.

9.Pd2 Lxa6 10.Le2 d6 11.O-O Pfd7

De pointe van zwarts idee, geeft Paul aan in zijn analyse. Het paard komt naar e5.

12.Lxa6 Pxa6 13.Pc4 Db4 14.De2 Pe5 15.Pe3

Het begin van een krachtig strategisch plan.

15...c4 16.Tb1 Tfc8 17.Pc2 Da5 18.Le3 Pb4 19.Pd4

Dit is de idee achter de paardmanoeuvre die op zet 15 begon. **19...Pxa2 20.f4 Pd3 21.Pc6 Dc7 22.Pxa2 Txa2 23.Dc2** Pion c4 wordt zwak.

23...Tca8

23...Pxb2 stuit op het ernstige bezwaar 24.e5 en na 23...Txb2 24.Dxc4 is het zwarte paard in moeilijkheden. Aldus het commentaar van Paul op de Caissa-website.

24.Dxc4 Pxb2 25.De2 T8a4 26.Df3 T2a3

26...Pc4 is een betere poging hoewel wit na 27.Lc1 het initiatief houdt.

27.f5

Gaat over tot de aanval.

27...g5 28.f6 Lxf6 29.Txb2
Paul heeft het fraai gespeeld. Zwart moet welhaast ingaan op de volgende afwikkeling.

29...Txe3 30.Dxe3 Lxb2 31.Dxg5+ Kf8
31...Lg7 32.Pxe7+ Kh8 33.Pf5 leidt tot beslissend voordeel.

32.Df5 Lf6

Wit staat beter, nu eerst zet 40 zien te halen.

33.h3 Ta1 34.Txa1 Lxa1 35.Dxh7 Db6+ 36.Kh2 Dc3 37.Df5 Lf6 38.Dc8+ Kg7 39.Dg4+ Kh6 40.Df3 De1 41.g3

Paul legt uit dat de plan van wit eruit bestaat om pionnen naar g3 en h4 te dirigeren.

41...Dd2+ 42.Kg1 Ld4+ 43.Pxd4 Dxd4+ 44.Kg2 Kg7 45.h4 Dd2+ 46.Kh3 Dc1 47.Kg4 Dd2 48.Df4 De2+ 49.Kf5 Kh7 50.Kg5 Kg7 51.g4 Dc2 52.Kh5 Dd1
Noodzakelijk is 52...Dc3 Nu komt de witte koning 'binnen'.

53.Dg5+ Kf8 54.Dh6+ Kg8 55.Dg5+ Kf8 56.Kh6 Dd4
Sommige omstanders dachten even dat wit een fout maakte omdat hij nu een pion moet offeren. Maar Paul heeft verder gekeken.

57.Kh7

De snelste manier tot winst.

57...Dxe4+ 58.Df5
Dreigt plotseling Dc8 mat.

58...Dc4 59.h5 Dc5 60.g5 Ke8 61.Kg8
Een amusant slot. Zwart gooit de handdoek in de ring.

61...Dg1 62.Dc8# 1-0

Ephraim – Breuker is de enige partij uit de interne competitie. Olaf lust er pap van en probeert de stelling geforceerd te openen met het pionoffer e3-e4. Echter, achter het bord verrast Dennis met het originele 12...Lxf3 gevolgd door 13...d3 en 14...Dc7. Dat wint een belangrijke pion

voor zwart, maar het ziet erg riskant uit. Dennis weet alle gevaren te bezweren. Jammer dat de partij na zet 20 eindigt in uitvluggeren.

Olaf Ephraim – Dennis Breuker

Interne competitie, 17-03-2015

1.d4 d5 2.c4 dxc4 3.Pf3 Pf6 4.e3 e6 5.Lxc4 c5 6.O-O a6 7.Lb3 b5 8.a4 b4 9.De2 Lb7 10.Td1 Pbd7

In een aangenomen dame-gambiet heeft Olaf zich solide opgesteld. Maar het pionoffer is te optimistisch.

11.e4

Beter lijkt een gezonde ontwikkeling met 11.Pbd2 Le7 12.Pc4 O-O 13.Ld2 a5 14.Tac1 Db8, zoals gespeeld in Brynell – Sadler, Malmo 1995.

11...cxd4 12.e5**12...Lxf3**

Een ijzersterk nieuwtje dat Dennis achter het bord bedacht. In mijn database staan vier partijen met deze stelling en alle zwartspelers gaan verder met 12...Pd5 13.Txd4 Pc5 14.Lc4 Le7 15.Pbd2 Dc7 16.a5 O-O, met gelijke stel-

ling. Zie bijvoorbeeld Hebden – Hartman, Isle of Man 1995.

13.gxf3

13.Dxf3 Pxe5

13...d3

Zet 12 is vooral sterk omdat deze zet erop volgt. Knap gezien!

14.Txd3

14.Dxd3 Pxe5 15.De2 Da5

14...Dc7

Drie krachtzetten achter elkaar.

15.exf6

Wit heeft niet beter. 15.Pc3 Dxe5 16.Te3 Dg5+ 17.Kh1 Dh5 of 15.Lf4 Pc5 16.Dc2 (16.exf6 Dxf4) 16...Tc8 17.Td4 Pxb3 18.Dxb3 Pd5

15...Dxc1+ 16.Td1 Dg5+ 17.Kh1 Pxf6

Zwart moet nauwkeurig spelen om zijn voordeel te behouden. 17...Dxf6 18.a5 en de dreiging Lb3-a4 is vervelend.

18.Dc4 Dc5

Gemakkelijker is 18...Lc5, om snel te rokeren.

19.Df4 Le7 20.Pd2 O-O

Volgens het verslag van Dennis had wit hier twee minuten over, zwart een half uur.

Zwart won dan ook overtuigend. Een fraai concept. **0-1**

Tenslotte de geplaatste partij van Paul van Beukering uit de wedstrijd Raadsheer 3 – Caissa 10. Pauls tegenstander speelt het Milner-Barry-gambiet. Dat is een speculatieve variant die gevaarlijk kan zijn als zwart de theorie niet goed kent. Maar ook als zwart het wél goed kent, krijgt wit altijd enige compensatie voor de pion. Zo ook hier. Zwart lijkt problemen te krijgen – ruimtegebrek – totdat Paul het positioneel sterke 25... Dh6 en 26...h4 speelt. Dat voorkomt dat wit een aanvalstelling opbouwt en na dame-ruil krijgt zwart een gewonnen eindspel. Er zijn wat onregelmatigheden aan het eind.

Ton van Garderen – Paul van Beukering

Raadsheer 3 – Caissa 10, 11-02-2015

1.e4 e6

In het verslag op de website geeft Paul aan dat hij hier gewapend was met twee paracetamol, hoestdrop, honingdrop en een pak zakdoeken. En zie wat er gebeurt...

2.d4 d5 3.e5 c5 4.c3 Pc6 5. Pf3 Db6 6.Ld3 cxd4 7.cxd4 Ld7 8.Pc3 Pxd4 9.Pxd4 Dxd4

Het bekende Milner-Barrygambiet.

10.O-O a6 11.Te1 Dh4 12. Le3 Ph6 13.g3 Dh3 14.Lf1 Df5 15.Db3 Lc6 16.Lg2 Pg4 17.Ld4 Le7 18.Tad1 O-O

Het heeft even geduurd maar

zwart heeft zijn ontwikkeling voltooid. Hij staat nog steeds een pion voor (en wel een gedekte vrijpion!) en wit heeft moeite om compensatie te vinden.

19.f4 Dh5 20.h3 Ph6 21.Lf1 Pf5 22.Lf2 Dg6 23.Pe2 h5 24.Pd4 Pxd4 25.Lxd4

25...Dh6

In combinatie met de volgende zet een mooi concept. Zwart krijgt activiteit.

26.Td2 h4 27.Tee2 hxg3 28.Dxg3 Dh4

Uiteraard. Dameruil brengt zwart dichterbij zijn doel, i.e. een gewonnen eindspel met gedekte vrijpion.

29.Tg2 Dxc3 30.Txc3 g6 31.Tdg2 Ld7 32.Ld3

Wit had 32.h4 moeten proberen, omdat Lxh4 faalt op 33.Th3 Le7 34.Tgh2

32...Lb5 33.Lc2

33.Lxb5 axb5 34.a3 Tfc8 geeft zwart een eenvoudig gewonnen stelling.

33...Tac8 34.f5 exf5 35.Lxf5 Tc1+ 36.Kh2 Kh7 37.Lxg6+

Wit probeert verwarring te stichten maar Paul houdt stand.

37...fxg6 38.Txg6 Lf1
38...Tf7 is de zet. Tijdnood speelde hier een rol.

39.Tg7+ Kh8 40.Txe7
Nu staat wit duidelijk gewonnen. Paul verzocht de arbiter om toepassing van het door niemand begrepen (en inmiddels afgeschafte) artikel G4 waardoor hij per zet 5 seconden erbij kreeg. Verrassend genoeg wist Paul de partij alsnog te winnen waardoor Caissa 10 met 5-3 won. Een

degelijke strategische prestatie, die werd ontsiert door tijdnood en een rommelige uitvluggerfase. **0-1**

■ Partij van het kwartaal

De éénpippige jury had het lastig dit keer. Enkele partijen werden ontsierd door gooi- en smijtwerk en uiteindelijk kwam ik uit bij drie partijen die mij het meest aanspraken: de krachtige koningsaanval van Tommy Koens, de strate-

gische prestatie en eindspeltechniek van Paul van der Sterren en het originele openingsconcept van Dennis Breuker. Alle drie sterke kandidaten.

Toegegeven, het blijft een kwestie van smaak welke partij gelauwerd wordt. Dit keer ga ik voor het persoonlijke verhaal van Tommy die zijn vierjarige dochter blij maakt. Dat wordt dit keer beloond met de kwartaalprijs. ■

Schaakverslaafd of godsdienstwaanzinnig (2)

Jeroen Hoogenboom

Dit is weliswaar een column, maar stel nu dat dit een roman was, die opende met de woorden: ‘Zo goed als iedere ochtend, wanneer meneer Hoogenboom rond zeven uur zijn ogen openslaat, ligt zijn dekbed een kwartslag gedraaid bovenop hem – soms zelfs 180 graden – en meer dan eens vraagt hij zich af: ‘Wat gebeurt er ’s nachts toch allemaal?’

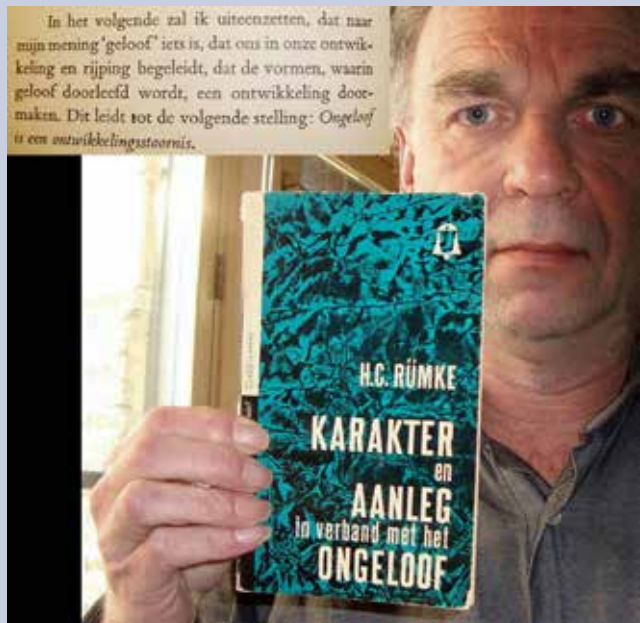
Met een dergelijke introductie zou de lezer in één klap een goed beeld van de hoofdpersoon hebben, hij weet nu al, na een enkele zin, dat het in het nachtelijk uur spookt in diens hoofd en ook dat hij kennelijk alleen woont, niemand houdt van hem. Kortom: een eenzame figuur, plus niet goed snik. De lezer denkt meteen: een schaker. Een schaakverslaafde. En hij denkt: dit verhaal, dit wordt een *Schachnovelle*. De tweede regel gaat zo:

‘Terwijl hij opstond en zich gereedmaakte voor de nieuwe dag, kwam hem een passend ochtendmantra in gedachten:

Waar kan een mens nog naar toe?
Zo alleen, zo verloren, en zo ongelofelijk moe.’

Die zit! Maar hoezo de vraag: waar naartoe? Dat is immers heel eenvoudig: terug in de moederschoot van de moederkerk! Want overal waar ‘moeder’ voor staat is goed, behalve ‘teveel’. Een heel enkele keer koop ik een boek louter en alleen vanwege de titel en zo bezit ik nu *Vanwaar? Waartoe? Waarheen?* van F.J. Voorthuis, uit 1938. Waar komen we vandaan, wat is de zin van dit alles en waar gaan we daarna heen. Eindelijk: het boek dat alle andere boeken overbodig maakt. En ik heb ook: *Karakter en aanleg in verband met het ongelooft*, van psychiater H.C. Rümke. Die beantwoordt de vraag: welke psychologische aandoening ligt ten grondslag aan het hedendaags atheïsme? Welnu, Rümke stelt zeer terecht: ongelooft is een ontwikkelingsstoornis! Voor schakers vertaald: je moet wel ál je stukken ontwikkeld hebben voordat je aan je opmars begint. Zelfs de nobele Frans Roes – schaakpierenmegoggel en tevens verstokt dwinist – zal nu zeggen: die Rümke, die heeft gelijk.

Ziezoo... den kop is eraf, de kop van deze column.

Verder ter zake nu. Ik liep bij Caissa wederom de edele Willem Grünbauer tegen het vege lijf, ons wandelend Narrenmat, alias ome Willem. Het narrenmat: 1.f3 e5; 2.g4 Dh4#. Niet ieder een heeft het wellicht meegekregen, maar kort na het verschijnen van mijn eerste column overhandigde deze halfgaar gestoomde schaakmakreel mij in ons clubhuis – *en plein public*, mét toespraakje – een doos schaakstukken, vervaardigd van witte en bruine chocolade. Inderdaad: ook die zat! Maar nu vertelde hij me enthousiast over een nieuwe schaakcreatie, op dit moment in de maak. Een wit overhemd met zwarte stukken en een zwart overhemd met witte stukken. U begrijpt: speelt hij een partij met wit dan trekt hij het ene shirt aan, en anders het andere. Binnenkort te zien, in úw clubhuis!

Aan een man als Grünbauer zien we hoezeer een schaakverslaving iets weg heeft van devotie. Het gáán voor dat ene. Het zou te gek zijn om elke verslaving een bezieling te noemen, maar het raakt eraan. Bij Caissa wemelt het van deze figuren, dat zal u niet verbazen. Ik geef een ander voorbeeld: de nobele Roel van Duijn.

In het algemeen kan Caissalid Van Duijn worden opgevat als een soort diepvriesfiguur. Maar laat men toch niet menen dat een kabouterliefde minder zou zijn dan een kalverliefde! Ook een

bloedend kabouterhart is niet te stelpen. Eén van de dingen die mij opvielen aan de fraaie provo-documentaire *Rebelse stad*, dat is dat Van Duijn thuis zijn piano wel eens mag stemmen! Al weet ik natuurlijk ook wel dat anarchisten tegen het stemmen van instrumenten zijn, want juist dan verkrijgt men de zuiverste dissonanten. Er zit een mooi en bijna ontroerend fragment in *Rebelse stad*, dat is de confrontatie tussen een zekere Bernard de Vries en onze Caissaan Roel. De eerste gréép destijds de macht binnen Provo, de laatste verloor die aan hem. Daar zat Van Duijn begrijpelijkerwijs nog altijd een beetje mee, ook al was er inmiddels een halve eeuw verstreken. Ze kwamen er niet helemaal uit. Maar natuurlijk had deze Bernard de Vries moeten zeggen: 'Roel, jongen, denk nou toch aan jouw eigen Van Duijn Gambiet! Daarin offer jij in het Siciliaans met wit direct een pion op b4. Maar, wat jij niet beseft... dat pionoffer... die pion... dat was jij zelf!'

In gedachten zie ik Roel van Duijn daarna langzaam opstaan, hij gaat de Amsterdamse nacht in, de grachten langs. Een gevoel zó puur gaat door hem heen... hijzelf was het pionoffer in zijn eigen gambiet... was een grotere verrukking denkbaar?

*Bij Caissa wemelt het
van deze figuren...*

Nóg zo een: het edele Caissalid Jaap van Velzen. Hij is aan het eind van dit jaar 50 jaar getrouwd met zijn Lia, voorwaar, dat mag in de krant, dus bij deze. Dat heet een 'gouden bruiloft'. Jaaps

hart werd nimmer gebroken. Natuurlijk vroeg ik hem: 'Vertel eens, 50 jaar, hoe laptten jullie hem dat?' Hij begon: 'Nou ja, gewoon e4 e5, en dan...' Ik zei: 'Jaap! Doe normaal!' Hij zweeg. Ik moedigde aan: 'Nog eens!' Nu sprak hij: 'Nou, als er binnen een huwelijk vijftig jaar lang niet geslagen wordt, dan geldt de gouden 50-zettenregel.' Ik gaf op.

Kijken we ten slotte liever even naar Abe Willemsma. Ik zat laatst met hem in een groepje mensen, we volgden bij toeval dezelfde cursus. De cursusleider vroeg: 'Welk verband zien jullie in het getal 602431365366, hoe onthoud je zo'n

cijferreeks?' Niemand zag het. Behalve Abe. Binnen een minuut. Onze voorzitter. Ikzelf zag alleen dat 365 en 366 opeenvolgende getallen waren. Dat moest betekenis hebben, dat voelde ik wel, maar daar bleef het bij, de klepel wist ik niet te hangen. Niet in de paar minuten die ons gegeven waren. Maar zeg nu zelf, o lezer, voor velen onder u is er toch niet méér hoop in het leven dan dat? In de minuten, de uren, de dagen van de maand, in de luttele jaren en schrikkeljaren die u zijn toebedeeld? Voor zovelen onder u zou het toch al heel bijzonder zijn wanneer u op uw sterfbed op zijn minst zou kunnen zeggen: 'Ik heb de klok horen luiden.'

TOERNOOIEN

Eijgenbrood 2015 in beeld

Vlissingen

Gertjan van der Hoeven

In de zomer is het in Nederland eindelijk warm. Hordes burgers en burens trekken uit naar stranden, bossen, of zelfs naar het buitenland, om de warmte te ontvluchten. Maar de echte schaker schaakt onder alle omstandigheden. Sommigen spelen hun toernooien in Spanje, in zalen met airconditioning. De echte die hards blijven in Nederland.

Daar huren ze met zijn allen een te klein huisje en trekken overdag gezamenlijk naar de speelzaal om daar, samengepakt met 150 andere fanatici, één enkele partij te spelen alvorens weer tezamen naar het vakantiepark terug te keren. Hoe het er daar aan toegaat weet ik niet, ik was er zelf niet bij. Maar ik stel mij een regime voor van matig eten en corvee voor de verliezers. En dan natuurlijk het tot diep in de nacht voorbereiden op de volgende ronde, wat logistieke problemen geeft als je tegen elkaar moet.

Maar je vindt troost bij elkaar na een verliespartij, en samen een pintje pakken is ook niet vervelend. De winnaars worden gelauwerd. In het historische besef dat de inwoners van deze stad zichzelf uit de Spaanse klauwen bevrijdden zonder daar hulp van de Geuzen voor nodig te hebben, jut je elkaar op voor de strijd van de volgende dag.

■ Onderpand

Zo streek een grote horde Caissa-spelers in augustus neer in Vlissingen. Een gemeente van precies 44.444 inwoners die voor 90% uit

water bestaat. Daar verdedigden zij 's lands eer tegen grootmeesters uit Iran en China, en meesters uit India, die veel beter tegen de hitte kunnen en aldus lichtelijk in het voordeel zijn. Het was heroïsch, maar mocht uiteindelijk niet baten. Het was een Georgische grootmeester die zich in 9 ronden naar de top van de ranglijst worstelde. Wat u en ik natuurlijk weten, is dat Vlissingen niet alleen Nederlands/Hollands is geweest, maar ook Frans, Duits en Spaans. Minder bekend is dat deze stad ruim twintig jaar tot het Engelse koninkrijk heeft behoord. In 1585 werd het als onderpand aan de Britten gegeven, in ruil voor hulp in de strijd tegen Spanje. Dat dit de stad een onmiskenbaar internationaal karakter geeft, is een erfenis uit deze tijd. Minder charmant is dat de Engelsen de stad sindsdien 'Flushing' noemen en er derhalve ook geen Brit was die aan het toernooi meedeed.

■ Persoonlijke succesjes

De eer van het gemenebest werd verdedigd door een handvol Indiërs. Maar daar wist men wel raad mee.

Raghuram Rao Prasanna – Alje Hovenga

Hogeschooltoernooi Vlissingen, 02-08-2015

1.d4 Pf6 2.c4 e6 3.g3 Lb4+ 4.Ld2 a5 5.Lg2 d6 6.Pf3 Nbd7 7.O-O e5 8.Lg5 exd4

**9.Pxd4 h6 10.Lf4 O-O
11.Dc2 Te8 12.Pc3 Lxc3**

Een interessante beslissing. Alje besluit dat de strijd over de witte velden gevoerd moet worden en heeft daar geen zwartveldige loper bij nodig.

**13.Dxc3 Pc5 14.Tad1 Ld7
15.Tfe1 Pfe4 16.Dc2 Df6**

Zwart heeft zich handig opgesteld, en wit iets minder. Punt f2 is zwak (15.Tfe1 was niet zo een goede) en wit wil zijn loper naar de lange diagonaal omspelen. Om verder te komen noopt dit tot de volgende zet, die je misschien liever niet wil spelen met wit.

17.f3 Pg5 18.Lc1 Pge6

Het witte paard moet er af, want het controleert te veel velden.

**19.Pxe6 Pxe6 20.b3 Lc6
21.Lb2 Dg5 22.e4 Dc5+
23.Kh1 a4**

Nu het paard op c5 is afgewisseld door de dame kan zwart het initiatief naar zich toetrekken.

**24.Dc3 axb3 25.axb3 Ta2
26.Td2 b5 27.Lh3**

Wit blijft hopen op mat maar zwart is net een zet te snel. Misschien was het al nodig om op b5 te ruilen en te accepteren dat je als IM met wit een wat slechter eindspel moet verdedigen.

27...b4 28.Dd3 Pg5 29.Lg2 f5

Daar komt die aanval over de witte velden! Uitstekende timing. Je moet wel even zien dat zwart de dame niet verliest.

30.Ld4 Da5 31.Txa2 Dxa2

32.e5

32.Ta1 sluit de dame op. 32... fxe4 33.fxe4 Dxc2+ 34.Kxc2 Lxe4+

**32...dxe5 33.Txe5 Txe5 34.
Lxe5 Da8**

Dit lijkt mij een lekkere zet om te spelen. Zwart heeft een prachtige batterij opgesteld en wit zou willen dat hij nooit de pion op f3 had gezet.

35.Dxf5 Lxf3 36.Lxf3 Pxf3

De witte koning is heel erg opgesloten. Ik vermoed dat hier ernstige tijdnood heerste. Wit gooit snel de handdoek in de ring. Een betere verdediging was mogelijk, maar past niet in het stramien van de partij.

**37.De6+ Kh7 38.Df5+ Kh8
39.Lxg7+**

Einde notatie. Ik denk dat

hier nog wat schaakjes volgden totdat de zwarte koning zich in veiligheid begaf, en wit de zijne omlegde. **0-1**

Verder kende het toernooi enkele kleine persoonlijke succesjes, en ook soms een lichte teleurstelling. De eindstand, en alle partijen van de Caissa-spelers, zijn terug te vinden op de toernooisite: www.hztoernooi.nl. Ter afsluiting de volgende partij van Michael, die zijn Duitse tegenstander voorbeeldig opvouwt. Het commentaar is van hemzelf.

**F. Ackermann –
Michael Wunnink**

*Hogeschooltoernooi Vlissingen,
07-08-2015*

1.e4 e5

Na een Fransman had ik weer zin in een e5-partij.

**2.Pf3 Pc6 3.Lc4 Pf6 4.d3
Le7 5.O-O O-O 6.Te1 d6
7.c3**

7.a4 is kritieker.

**7...Pa5 8.Lb5 a6 9.La4 b5
10.Lc2 c5 11.Pbd2 Pc6 12.
Pfl Te8 13.Pg3 h6 14.a4
Lb7 15.Pf5 Lf8 16.h3 d5
17.De2 b4**

Beide partijen spelen thematisch.

18.Ph2 Te6 (vervolg op p. 35)

De match

om het clubkampioenschap

Jasel López

Hij kwam, hij zag, hij overwon. Hij pakte de dubbel: eerst werd hij overtuigend snelschaakkampioen van Caissa door niemand minder dan Hans Ree in een spectaculaire finale te verslaan en in juni won hij ook de hoofdprijs in de interne competitie door van meervoudig clubkampioen Michael Wunnink te winnen in een al even spectaculaire match, die pas in de vierde barragepartij werd beslist. Jasel López is de naam; 21 jaar jong. Hij analyseert op ons verzoek de twee lange matchpartijen, maar stelt zich eerst even netjes aan u voor.

Mijn naam is Jasel Justo López, ik ben geboren op 7 juli 1994 op Aruba, waar ik de basisschool en havo heb doorlopen. Momenteel studeer ik Business Studies in Nederland.

Samen met mijn broer deed ik mee aan een damkampioenschap voor basisscholen dat op Aruba werd georganiseerd door het Ministerie van Sportzaken. Ik was toen 6 jaar oud. We eindigden op een gedeelde eerste plaats maar ik werd kampioen op basis van weerstandspunten. Korte tijd daarna zag ik mijn vader een – althans voor mij destijds – op dammen lijkend bordspel bij ons thuis spelen tegen mijn oom van moederskant.

De stukken waarmee zij speelden vond ik erg interessant en bijzonder omdat er sprake was van een paard, een toren, een loper, koning en dame en verder nogal wat pionnen. Ik vroeg aan mijn vader of hij mij het spel kon leren spelen. En dat deed hij met verve. In het begin vond ik het nogal frustrerend omdat ik niet kon winnen maar hij leerde mij met verlies omgaan. ‘Het gaat maar om een spel en je moet het spel zo goed mogelijk spelen en dan komt de winst vanzelf’ vertelde hij mij telkens. Na een half jaartje waren de rollen omgedraaid en had hij moeite om van mij te winnen. Mijn broer en ik slosten ons aan bij de enige schaakvereniging die Aruba rijk is en mijn vader schakelde

een Curaçaoënaar in die op Aruba werkte en lid was van de schaakvereniging om ons privélessen te geven bij ons thuis. Hierdoor werd mijn interesse voor schaken verder aangewakkerd en sedertdien spelen mijn broer en ik schaak. Op Aruba stootten wij snel door naar de seniorenafdeling en dat was nogal een uitdaging omdat wij deze heren senioren zeer graag voorbij wilden streven. Het duurde iets meer dan een jaar voordat wij in de top konden meedoen. Op 16-jarige leeftijd werd ik nummer één van Aruba en dat ben ik nog steeds, alhoewel ik al ruim twee jaar niet meer bij de Arubaanse schaakvereniging speel.

Ik moet zeggen dat mijn ouders mij altijd hebben ondersteund en ervoor gezorgd hebben dat ik mij zoveel mogelijk op Aruba en in de regio kon ontwikkelen. De laatste twee jaren dat ik op Aruba speelde vóór mijn vertrek naar Nederland in 2013, heb ik geen enkele wedstrijd meer verloren en dat begon eerlijk gezegd een beetje te vervelen omdat er geen weerstand van betekenis meer was. Mijn ouders regelden toen voor mij dat ik in de regio deel kon

nemen aan diverse internationale toernooien waarvoor er FIDE-ratingpunten te behalen waren. Zodoende heb ik geparticipeerd in toernooien in de Bahama's, Puerto Rico, Venezuela, Curaçao, Bonaire, Ecuador, Brazilië, Panama, Mexico etc. Ook heb ik met de Arubaanse ploeg als 16-jarige meegedaan aan de Russische Olympiade in 2010, waar ik aan het eerste bord heb mogen spelen en eindigde met een score van 5 uit 9.

Uiteindelijk heb ik ervoor gekozen om na mijn havo-opleiding naar Nederland uit te wijken en een jaartje Nederlands te leren en mijn schaak-kennis verder te ontwikkelen. Ik ben bij Caissa-Amsterdam terechtgekomen op aanbeveling van mijn voormalige schaakleraar Jop Delamarre. Verder heb ik gedurende de tijd dat ik bij Caissa speelde enkele belangrijke toernooien op mijn naam geschreven, waaronder het Haagse week-eindtoernooi 2014. Ik won ook het Huttontoernooi 2014, het Onesimustoernooi 2014 (rapid), het SGA-kampioenschap onder-20 2015, het professor Van Hulst snelschaaktoernooi 2015 en last but not least het kampioenschap van Caissa-Amsterdam 2014-2015! Mijn schaak-ambitie is om Internationaal Meester te worden met een FIDE-rating van 2400.

**Michael Wunnink –
 Jasel López**
*Caissa kampioensmatch,
 1e partij, 23 juni 2015*

Ik besloot agressief te spelen omdat wij beiden positionele spelers zijn en als één van ons met zwart kon winnen dan zou het voor de ander zeer moeilijk worden om de match in evenwicht te brengen.

1.d4 e6 2.c4

2.Pf3 c5 3.c4 zou mijn openingsvoorbereiding omzeilen, maar ik had ook iets klaar liggen tegen deze variant. Grappig genoeg komen we met 3.e4 terecht in een Siciliaanse verdediging. Met 2.e4 d5 wordt het Frans.

**2...c5 3.d5 exd5 4.cxd5 d6
 5.e4 Le7!?**

Dit had ik voorbereid voor Michael; het idee was om vervolgens Lf6 en Pe7-g6 te spelen, waardoor zwart controle zal krijgen over de zwarte velden zonder zwaktes te creëren als in een Moderne Benoni met g7-g6. Met 5...Pf6 6.Pc3 g6 zijn we terug in een Moderne Benoni.

6.Pc3 Lf6 7.f4

Mijn inspiratiepartij ging zo verder: 7.Pf3 a6 8.a4 Pe7

9.h3 (9.Lf4 Pg6 10.Lg3 Pd7
 11.Lxd6 Db6 12.e5 Pdx5
 13.Pxe5 Pxe5 14.Lxe5 Lxe5
 geeft een plusje voor zwart
 – loperpaar met betere pion-
 nenstructuur.) 9...Pg6
 10.Ld3 O-O 11.O-O Pd7
 12.Te1 Pde5 13.Pxe5 (Dit gaf
 zwart te veel controle over de
 zwarte velden. Beter was
 13.Ta3 Tb8 14.a5 Ld7 met
 kansen voor beide kanten.)
 13...Lxe5 14.Dh5 Pf4
 15.Lxf4 (15.Dd1 Pxd3
 16.Dxd3 f5 en zwart opent de
 stelling op een voordelige ma-
 nier: hij bezit het loperpaar en
 profiteert van het feit dat
 wits dame kwetsbaar staat op
 d3.) 15...Lxf4 16.Te2 g6
 17.Df3 Le5 18.De3 Dh4
 19.Tc2 Ld4 20.De1 Lxh3
 (Beter was 20...f5 21.exf5
 Lxf5 22.Lxf5 Txf5 gevolgd
 door 23...Taf8 met groot
 voordeel.) 21.gxh3 (21.Pe2
 Dg5 22.Df1 en wit blijft nog
 in het spel.) 21...Dg3+ en wit
 verliest teveel materiaal in
 Harstad,C (2113) – Tissir, M
 (2436) Catalan Bay, 2004.

7...Lxc3+!?

Dit nieuwtje had ik ontdekt
 met behulp van de computer.
 In de Moderne Benoni zou
 zo'n ruil meestal vermeden
 worden door de zwartspeler
 maar doordat ik mijn zwarte
 velden niet heb verzwakt met
 g7-g6 is deze zet wel een mo-
 gelijkheid. Een toppartij ging
 7...Pe7 8.Pf3 Pg6 9.Ld3 O-O
 10.O-O Te8, met kansen voor
 beide kanten in Nyback, T
 (2615) – Efimov, I (2433)
 Novi Sad, 2009.

8.bxc3 Pf6 9.Ld3 O-O

Door mijn obscure openings-
 behandeling had ik 18 minu-
 ten voorsprong gekregen.

10.Pe2

10.Pf3 Te8 11.O-O Pxe4
 12.Dc2 (12.Lxe4 Txe4
 13.Pg5 Te7 14.Dd3 f5 15.Ld2
 met compensatie voor zijn
 geofferde pion; het is niet zo
 duidelijk hoe zwart verder zijn
 damevleugel zal ontwikkelen)
 12...Pf6 13.c4 Pa6 14.a3 b5
 was nog bekend voor mij. De
 stelling biedt kansen voor bei-
 de kanten: zwart staat een
 pion voor, maar wit heeft het
 loperpaar in zijn bezit.

10...Te8 11.Pg3

11...c4

Sterker was 11...Pxd5 12.O-O
 Pf6 13.Tb1 Wit heeft met het
 loperpaar en open b- en d-lij-
 nen zeker compensatie voor
 zijn pionoffer, maar hij moet
 het maar bewijzen. Zwart kan
 verder ontwikkelen met Pc6,
 De7, Lg4 en blijft een pion
 voor. 'A pawn is still a pawn',
 zei Robert James Fischer ooit.
 De eerste zet die in mijn
 hoofd opkwam was 11...Pxe4,
 maar 12.Lxe4 f5 13.O-O fxe4
 14.f5 leek me ontzettend ver-
 velend tijdens de partij, met

de dreiging f5-f6 en mijn ko-
 ningsvleugel komt helemaal
 open te liggen.

12.Lc2 Pa6

Sterker was 12...Db6 13.Dd4
 (13.Tb1 was ook een degelijke
 zet maar komt min of meer
 op hetzelfde neer na Dc5
 14.Dd4 Dxd4 15.cxd4 Pxd5
 16.O-O Pc3 17.Tb2 d5
 Ik zou hier toch de voorkeur
 aan zwart geven. Hij staat een
 pion voor en de stelling blijft
 nu behoorlijk gesloten waar-
 door wits loperpaar en ont-
 wikkelvingsvoorsprong onder
 controle gehouden worden.)
 13...Dxd4 14.cxd4 Pxd5
 15.O-O Pb4 Hier was ik ge-
 stopt met mijn berekening en
 dacht dat wit beter stond van-
 wege zijn loperpaar en ont-
 wikkelvingsvoorsprong maar
 concreet gezien was het niet
 zo makkelijk voor wit die
 twee voordelen te benutten.
 12...h5 had ik gezien, met het
 plan om zijn paard weg te
 jagen naar een passief veld.
 13.O-O h4 en in plaats van
 14.Pe2 of slechter nog 14.Ph1
 kan hij antwoorden met
 14.Ph5 waardoor zwart geen
 Lg4 heeft, vanwege 15.Pxf6+
 met stukverlies.

13.O-O b5 14.Le3

Hoe zit het als wit 14.Dd4 Db6 15.Le3 Pxd5 16.Ph5 zou spelen? Staat zwart dan verloren?

Analysediagram

16...Te5 is de enige manier om niet in een slechtere stelling terecht te komen, want na 16...Dxd4 17.Lxd4 g6 18.Pg7 Pxc3 19.Lxc3 blijft wit volgens de engine een stuk voor. (Na 16...Pf6 17.Pxf6+ gxf6 18.Dd2 Pc5 19.Ld4 heeft zwart een kwetsbare koning, een dubbelpion en inactieve stukken; er zijn zoveel manieren waarop wit aan zijn aanval kan bouwen dat zwart een mirakel nodig heeft om te overleven.) 17.exd5 (In geval van 17.fxe5 Pxe3 18.Dxb6 axb6 19.Tf2 dxe5 20.Te1 Pxc2 21.Txc2 Pc5 is het paard sterker dan de toren omdat wit zo veel zwaktes heeft [e4, c3 en a2] en omdat het witte paard niet zomaar in de strijd kan komen; zwarts zetten zijn best eenvoudig: Ta3, Lb7 of Ld7-c6, Pd3, g6 etc. 17.Dxb6 axb6 18.Lxb6 Txb5 19.exd5, tenslotte, geeft kansen voor beide kanten.) 17...Dxd4 18.Pf6+ (zwischenzug) gxf6 19.Lxd4 Te2 20.Tf2 met een redelijk gelijke stelling; wits loperpaar geeft ge-

noeg compensatie voor de 'extra' pion van zwart.

14...Pg4 15.Df3

Sterker was 15.Ld4 Dh4 16.h3 Dxc3 17.hxc4 omdat ik hier Pc5 had moeten spelen om nog in het spel te blijven. Best een moeilijke zet om te spelen omdat je wit een gedekte vrijpion geeft, maar concreet gezien kan hij niks bereiken. (Het logische 17...Lxc4 faalt op 18.Dd2 met voordeel voor wit vanwege zijn sterke centrum, loperpaar en de zwarte combinatie van dame en loper op de koningsvleugel staat dubieus.) 18.Lxc5 Lxc4 (altijd opletten voor de tussenzet) 19.De1 Dxe1 20.Tfxe1 dxc5 21.e5 Tad8 met gelijkspel. Wits materiaalachterstand wordt gecompenseerd door zijn pionnenduo d5+e5.

15...Pxe3 16.Dxe3 f5?!

Met de tekstzet wilde ik vechten voor een deel van het centrum maar zoals Michael zei in zijn analyse op de Caissa-website ze is 'te verzwakkend' en dat klopt. De altijd koelbloedige computer suggereert 16...Db6! 17.Dxb6 axb6

18.Tfb1 Pc7 19.a4 (verplicht anders speelt zwart 19...Ta3 en de c3-pion valt onmiddellijk) 19...Ld7 20.Pf1 f5 met kansen voor beide kanten. Het was moeilijk om dit idee te vinden vanwege de dubbelpion maar hier gaat het meer om activiteit dan om positie-spel!

17.Kh1 Pc5

17...fxe4 18.f5 Te5 19.f6 gxf6 20.Pxe4 f5 21.Dg3+ met groot voordeel voor wit. Zwarts koning is kwetsbaar en zijn damevleugel doet niet mee in de strijd.

18.e5

Vanaf dit moment kwam ik in een moeilijke stelling. Zwart moet altijd rekening houden met een stukoffer op f5 en met weinig ruimte was het moeilijk voor mij om plannen te bedenken.

18...g6 19.Dd4 Tf8

De tekstzet was bedoeld om alle 'funky' ideeën rond f5 te voorkomen! Op dit moment was mijn plan om eerst al mijn stukken naar het centrum te brengen en vervol-

gens af te ruilen waardoor ik de zwakke d5-pion kon aanvallen. De variant 19...Db6 20.e6 Pd3 21.Pxf5 gxf5 22.Df6 Lxe6 23.dxe6 Tf8 24.Dg5+ Kh8 25.Lxd3 cxd3 26.Tad1 had ik gezien tijdens de partij maar daar was ik ontevreden over. Wit staat beter vanwege actievere stukken en een veiliger koning.

20.Tae1

Met de tekstzet blijft wit beter, maar sterker was 20.a4. Het is gunstig voor wit om aan beide kanten te spelen omdat hij meer ruimte heeft.

20...Bb7 21.Te3 De7 22.e6

Een tweesnijdende zet; wit krijgt een verre gedekte vrijpion maar heft tegelijkertijd de spanning op waardoor het makkelijker wordt voor zwart om op zijn plannen te reageren. Plotseling na mijn 21^e zet zag ik 22.Ph5 met 23.Pf6 als dreiging en dacht dat ik ging verliezen maar na de reeks geforceerde zetten gxh5 23.Tg3+ Kf7 24.e6+ Ke8 25.Tg7 Df6 had ik weliswaar een slecht gevoel over mijn stelling, maar kon geen directe winst vinden voor mijn tegenstander en zo dacht Michael kennelijk ook. Maar na 26.Ld1 zou het afgelopen zijn geweest. Wie kan geloven dat de inactieve loper nog eens de hoofdrol zou spelen!

22...h6 23.Pe2 Tae8

23...Pa6 24.a4 Pc7 zou actiever zijn geweest dan de tekstzet.

24.Tff3

Vanaf dit moment begonnen we beiden een beetje sneller te spelen om de tijddruk op te voeren.

24...Dg7 25.Tg3 Kh7 26.h4 h5?

26...Dxd4 27.Pxd4 (27.cxd4 Pa6 28.Pc3 Pc7 en het prestigieuze pionnenduo d5+e6 wordt opeens de zwakte van wit!) 27...Lxd5 28.h5 Le4 29.Txg6 Pd3 Zwart is net op tijd met zijn tegenspel.

27.Dxg7+! Kxg7 28.Pd4 Kf6 29.Pxb5

Blijkbaar geeft deze zet mij nog kansen. 29.Tg5 ‘houdt zwart in de houdgreep’, aldus Michael.

29...Lxd5 30.Pc7 Lxe6

Automatisch gespeeld. Sterker was 30...Le4 31.Lxe4 Pxe4 32.Pxe8+ Txex8 33.Tgf3 Tb8 gevolgd door 34...Tb2 of 34...Tb1+ met moeilijkheden voor wit. ‘The Knight is mightier than the Rook’ in dit geval!

31.Pxe8+ Txe8 32.Te1 Tb8

33.Tb1 Txb1+ 34.Lxb1 Ld5 35.Kg1 Le4

Ik sta een kwal achter en dacht dat ik misschien compensatie kon krijgen als mijn paard veld e4 kon bereiken, maar achteraf gezien is het niet genoeg voor remise.

36.Lxe4 Pxe4 37.Te3 Ke6

Hier twijfelde ik eventjes. Moest ik compact blijven spelen en proberen een vesting te bouwen of op trucjes spelen met 37...d5 en gokken op foutjes van mijn tegenstander in tijdnood. Ik koos toch voor compact spelen toen ik in de lijn 37...d5 38.Kf1 d4 39.cxd4 c3 40.Te1 zag als alternatief voor 40.Ke2 c2, waarin paard en c2-pion best goed samenwerken.

38.Kf1 d5 39.Ke2 Kd6 40.Kd1 Kc5 41.Kc2 a6

Hier dacht ik dat ik een vesting had. Na

42.Te1 Kc6 43.Tb1 Kc7

... lijkt het inderdaad alsof wit niet kan binnendringen, maar na

44.a4!

realiseerde ik me dat hij op de volgende zet a5 ging spelen en kon binnenkomen via b6. Ik bleef doorspelen maar over het eindresultaat bestond nu geen twijfel meer.

44...Pc5 45.a5 Pb3 46.Te1 Kd7 47.Te5 Kd6 48.Te8 Pxa5 49.Tg8 Pc6 50.Txg6+ Kc5 51.Tg5 a5 52.Txf5 a4 53.Txh5 a3 54.Th8 d4 55.Ta8 Pb4+ 56.cxb4+ Kxb4 57.h5 d3+ 58.Kd2 Kb3 59.h6 Kb2 60.Tb8+ Ka1 61.h7 c3+ 62.Kxc3 d2 63.Kxd2 Ka2 64.Kc2

Conclusie achteraf: mijn openingsstrategie was eigenlijk best succesvol. Mijn tegenstander was niet voorbereid op de gespeelde variant en het kostte hem 18 minuten. Ik kreeg wat ik wilde met zwart: een dynamische stelling, maar helaas heb ik niet op pionwinst gespeeld en kwam ik in een positie waarin het makkelijker voor wit was om plannen te bedenken dan voor zwart. **1-0**

Jasel López–

Michael Wunnink

*Caissa kampioensmatch,
 2^e partij, 30 juni 2015*

Nu moest ik winnen om nog aanspraak te kunnen maken op het kampioenschap. Mijn partijstrategie was om met een solide positie uit de opening te komen (de vorige partij ging ik uit mijn 'comfort zone' en speelde ik agressief) en de opening wat sneller te

spelen om nog meer tijdvoordeel te krijgen.

1.d4 d5

Onze enige ontmoeting voor de kampioensmatch ging als volgt: 1...e6 2.Pf3 Pf6 3.c4 Lb4+ 4.Pbd2 O-O 5.a3 Le7 6.e3 b6 7.Ld3 Lb7 8.O-O c5 9.b3 cxd4 10.exd4 d6 11.Lb2 Pbd7 12.De2 Te8 13.Pg5 Lf8 14.f4 g6 15.Tae1 Lg7 16.Pdf3 h6 17.Pxf7 met een interessant stukoffer. Waarschijnlijk is het objectief niet correct maar praktisch is het voor zwart moeilijk te verdedigen. 17...Kxf7 18.Pg5+ hxg5 19.fxg5 Pf8 20.Lc1 Kg8 21.gxf6 Lxf6 22.Dg4 De7 23.Lxg6 Lxd4+ 24.Dxd4 Pxd6 25.Dg4 Dg7 26.Txe6 Pf8 27.Txf8+ Txf8 28.Tg6 Tf7 29.Lh6 1-0

2.c4 c6 3.Pf3 Pf6 4.Pc3 dxc4

Ik had al zo'n gevoel dat Michael de Slavische verdediging zou kiezen omdat het een solide en betrouwbare opening is; het blijft tot heden moeilijk een openingsvoordeel met wit te bereiken.

5.a4 Lf5 6.e3

6.Pe5 is tegenwoordig de hoofdvariant en geeft de meeste kansen om op openingsvoordeel te spelen met wit; maar in zo'n korte tijd kan ik niet zomaar een enorm oerwoud aan theorie leren en dan ook spelen in een belangrijke partij.

6...e6 7.Lxc4 Lb4 8.O-O Pbd7 9.Ph4

Tijdens de voorbereiding koos ik voor deze zet omdat ze mij geeft wat ik wilde met deze partij: het loperpaar, een solide stelling en kansen om Michael te overspelen in het middenspel. Vroeger speelde ik 9.De2 maar kon niks aantrekkelijks vinden voor wit om zwart onder druk te zetten.

9...O-O

Mijn diepe voorbereiding voor deze partij zit in 9...Lg4 10.f3 Lh5 11.g4 Lg6 en 11...Pd5, waardoor het spel best scherp wordt, maar ik geloofde wel in de witte stelling. Natuurlijk had ik ook mijn huiswerk gemaakt op de tekstzet, maar die had ik niet zo serieus bekeken als genoemde variant.

10.f3 Lg6

Michael had vorig jaar ook al een partij gespeeld met de 9.Ph4-variant. Die partij ging verder met 10...a5 11.Pxf5 exf5 12.Dd3 Pb6 13.Lb3 Dd7 14.Lc2 g6 (14...Tfe8 15.Dxf5 Dxf5 16.Lxf5 Lxc3 17.bxc3 Pfd5 18.Kf2 Pxc3 19.Ld2 Pcd5 20.Ld3 met voordeel voor wit: hij heeft het loperpaar en een sterke pionnenstructuur.) 15.e4 c5 16.d5 c4 17.Dd4 De7 18.Le3 Pfd7 met een ingewikkelde stelling die eindigde in remise in Urkedal, F (2495) – Wunnink, M (2251) Reykjavik 2014.

11.Db3 a5 12.Pxg6 hxg6 13.Td1

Zwarts enige tegenspel is met c6-c5 of e6-e5 waardoor de

d-lijn opengaat. Torens op open lijnen.

13...De7 14.f4!?

Over het alternatief 14.e4 e5 15.Le3 exd4 16.Lxd4 Lc5 17.Pe2 Pe5 was ik niet tevreden, het lijkt me redelijk makkelijk om gelijkspel te houden voor zwart in deze positie. Achteraf gezien was dit misschien toch de beste keuze.

14...c5

14...Pb6 15.Le2 c5 16.Pa2 zou gewoon transposen naar de partij.

15.Pa2!

Wit moet tenminste het loperpaar in handen krijgen om voor iets te kunnen spelen. Objectief gezien is de stelling gelijk.

15...Pb6 16.Pxb4 cxb4

Zwart heeft zijn pionnenstructuur permanent verzwakt, maar hij maakt het moeilijk voor mij om mijn ontwikkeling te voltooien. 16...Pxc4 17.Pd3 geeft een dubbelaanval waardoor wit

een pion zal winnen. In de variant 16...axb4 17.Le2 Pbd5 18.dxc5 Dxc5 19.Td4 is het moeilijk te zeggen of wit beter staat of dat het nog gelijk is; wit heeft het loperpaar en een iets betere structuur maar zwarts heeft mooie paarden en activiteit.

17.Le2

Mijn loperpaar en pionnenmeerderheid in het centrum zijn mijn enige kansen om op voordeel te spelen.

17...Tac8 18.Dd3

Na 18.Lf3 Tfd8 19.e4 Pc4 heeft wit inderdaad een sterk centrum opgebouwd maar daar heeft zwart zijn paard op c4 mogen planten, waardoor hij mijn ontwikkeling stoort. (Ik wilde mijn loperpaar niet verliezen.)

18...Tfd8

A tempo gespeeld. Waarschijnlijk dacht Michael dat ik mijn volgende zet niet kon spelen. Beter was 18...Dd7 waarna ik toch met 19.Db5 zou antwoorden, waarna 19...Dxb5 20.axb5 Pc4 21.Lf3 b6 22.e4 zwart goede kansen op remise zou hebben geboden. Vanaf hier ging het heel snel bergafwaarts met zwart.

19.Db5 Dc7

19...Tc2 is de enige zet om nog in het spel te blijven, waarna 20.Ld3 (na 20.Lf3 Pc4 dringen zwarts stukken de witte stelling binnen) 20...Tc6 21.Dxa5 Td5 22.Da7

Pc4 activiteit geeft als compensatie voor de pion. Na 19...Tc6 20.Lf3 zou wit op de volgende zet e4 spelen, met groot voordeel, en als wit kiest voor 20.Dxa5 Pc4 21.Lxc4 Txc4 krijgt zwart tenminste de open c-lijn voor zijn pionoffer.

20.Lf3

20.Dxa5 Dc2 21.Lf3 Pfd5 leek me onnodige moeilijkheden geven die ik kon voorkomen met de tekstzet. Ook 21...Pbd5 22.Db5 Pe4 lijkt me voor zwart prettiger spelen.

20...Pbd5?

Beter was 20...Pc4 21.Dxb7 Dd6 Ik zou de dames op het bord houden omdat mijn dame niet over zoveel vluchtvelden beschikt: 22.Db5 Pd5 en zwart heeft actieve stukken die het verlies van de pion compenseren.

21.e4 Pxf4

Wit krijgt ook een mooie stelling na 21...Pe7 22.Le3 Dc2 23.Td2 Db3 24.Ta3 Dc4 (24...Tc1+ 25.Kf2 Dc2 26.Ta1) 25.Dxc4 Txc4 26.Tad3 Dit had ik gezien tijdens de partij. Wit staat zeer goed: loperpaar,

sterk centrum en actieve stuk-
 ken.

22.Le3!!

De enige zet om voordeel te
 krijgen; wit ontwikkelt zijn
 laatste stuk naar een actief
 veld en de coördinatie van

zwarts paard en dame is
 dubieus.

22...P6h5

Een bekend cliché luidt:
 slechte zetten komen nooit
 alleen. In een moeilijke stel-
 ling blundert Michael nog-
 maals, maar er was al geen
 goed alternatief meer.

23.g3

Zwart verliest nu een stuk.
 Zoals Michael zei: ‘Jasel laat
 zich de kaas niet meer van het
 brood eten’.

23.Pxg3 24.hxg3 Ph5 25.De5

Dxe5 26.dxe5 Pxd3 27.Kf2 Ph5 28.Tac1 Kh7 29.Txd8 Txd8 30.Tc7 Tb8 31.Le2 f6 32.Lxh5

Mijn tegenstander had genoeg
 gezien en gaf zich gewonnen.
 Qua opening was het matig
 maar bracht me wel wat ik
 wilde: het loperpaar, positie-
 spel en tijdvoordeel. Met deze
 combinatie kon ik genoeg
 druk leveren, waardoor
 Michael uiteindelijk de mist
 in ging. Na 32...gxh5 33.exf6
 Kg6 34.fxd7 Kh7 35.Lb6 zou
 het pionnenduo a5+b4 vallen,
 waarna wits pionnenmeerder-
 heid op de damevleugel de
 partij beslist. 1-0 ■

SCHAAKSTUDIES

De oplossingen van deze schaakstudies staan op pagina 52

Studie 1: wit wint

Studie 2: wit maakt remise

Studie 3: wit maakt remise

Studie 4: wit wint

Goedheid wordt bestraft (2)

Olaf Ephraim

De regels van het schaakspel lijken op papier duidelijk en alomvattend, maar in werkelijkheid is het aantal incidenten waarin het reglement niet voorziet in onze interne competitie niet onaanzienlijk. Hoe worden die incidenten opgelost als er geen arbiter aan te pas komt? In goeden gemoede, natuurlijk. Maar is dat bevredigend voor beide partijen?

Ik was ingedeeld tegen Ton van Nieuwkerk en ik had zwart. De vorige keer had een nogal bloedeloze remise opgeleverd en ik had het gevoel dat we beiden nu een spannend potje wilden schaken, op leven en dood. Ik zal de eerste zetten van de partij niet geven want dan kan iedereen op de club zich voorbereiden op Tons Alapin tegen het Siciliaans en dat is nergens voor nodig.

**Ton van Nieuwkerk –
Olaf Ephraim**

Interne competitie, 6-3-2015

Stelling na 16.Pd4

Terwijl Ton nadacht over deze stelling was ik naar buiten

gegaan om even een sigaartje te roken. Ik was diep in gedachten toen ik terug aan het bord kwam. Kunnen we de honger in de wereld oplossen door genetisch gemanipuleerd voedsel, handelde Lee Harvey Oswald op eigen houtje, was Bomber Harris feitelijk een oorlogsmisdadiger, komt egoïsme door nature of nurture, heb ik genoeg wc papier in huis...? U kent dat wel, diepe gedachten over de belangrijke zaken des levens. Enfin, nu weer schaken.

Opgave: hoe activeert zwart zijn Lg7 op spectaculaire wijze? LET OP: ZEER MOEILIJK! 16.. Lg7xe5!! Die had u niet gevonden, hè? Geef maar eerlijk toe.

De zet Lg7xe5 heeft echter twee nadelen:

- 1) het kost een stuk;
- 2) het is op flagrante wijze in strijd met de FIDE-regels voor het Schaakspel.

Een homerisch gelach barst los aan de overkant van het bord: 'O HO HO HOLAF, JE HE HE HEBT JE EIGEN PA HA HA H AARD GESLA HA HA HA GE HE HEN!!' Ja verdomd. Toen ik weer ging zitten zaten Pd4 en Pe5 perspectivisch in één lijn en ook door het matige licht dacht ik dat Ton 16.Pf3xe5 had gespeeld. En had ik a tempo teruggenomen.

Er is niets zo vernederend als een zet terug te mogen nemen op een beetje schaakniveau.

'Oei, uh, nou, dan moet ik geloof ik met Pe5 zetten want dat heb ik als eerste weggenomen voordat ik Lg7 op veld e5 zette,' tracht ik mijn waarheid nog enigszins te behouden.

‘Doe hoe hoe ma ha ha haar wat a ha ha nders’, snikt Ton nog na. Op het bord naast ons kijkt een Hele-Hoge-Ratingspeler met dedain naar ons bord. ‘Sukkel’, denkt hij, en terecht.

‘Dat is sportief van je,’ sis ik door mijn tanden. Er is immers niets zo vernederend als gewoon een zet terug te mogen nemen op een beetje schaakniveau. Van de andere kant ben ik blij dat ik twee weken na het i3-incident (zie CaissaNieuws 438) niet WEER bij Tony Lith te biecht moet, ditmaal omdat ik mijn eigen stuk heb geslagen. Tony is een beschaafde en zorgzame man.

Hij zal ongetwijfeld met de beste bedoelingen vragen of ik soms issues heb, of ik misschien ergens over wil praten en de suggestie doen om professionele hulp te zoeken.

Ook zou hij mij er fijntjes op kunnen wijzen dat schaken tegenwoordig een doping-reglement kent.

Ton en ik schaken door. Ik kom langzamerhand wat beter te staan. Pionnetje geroofd en Ton begint een wanhoops-offensief dat echter niet zonder gevaar voor mij is. We vluggeren fanatiek want we hebben beiden nog ongeveer 40 seconden.

Dan gebeurt het. Ton laat zijn

dame instaan. Ik reageer onmiddellijk en mep het stuk van het bord. Niks van ‘doe maar een andere zet’. Ik wil

*Niks van
doe maar een
andere zet.*

Ton natuurlijk niet vernederen. En vooral wil ik winnen. Ton geeft op.

Goedheid wordt bestraft. Het is weer bewezen. ■

JAAP

.....ik neem hem en passant!!!.....

Tommy Koens (r) en Hamilton McMillan

‘Vroeg bevallen, omwille van de match. Ik doe dus mee.’

Coen Venema

Kijk, dat noem ik nou lijm. Vorig jaar in de kampioensmatch tegen de Raadsheer deed Tommy dus mee en won natuurlijk. Zijn vrouw beviel vroeg, omwille van de match.

Nou is natuurlijk de vraag, wat versta ik onder lijm? Elk team heeft lijm nodig. Lijm is handig. Lijm is goed. Zonder lijm geen vrolijke kindjes in groep 1 bij het dagelijkse knutseluurtje. Zonder lijm geen goed huwelijk. Zonder lijm vallen je plintjes van de muur. Zonder lijm plak je geen banden.

Zo sprak de coach van het waterpolo team AZ&PC eens. De kunst is om te herkennen wie de lijm is. En dat is soms niet zo eenvoudig. Ik geef u een voorbeeld. U kent de populaire tv serie Baantjer? Wie denkt u dat daar de lijm was? De Cock? Vledder? Nee. Barman Lowietje natuurlijk. En waar-

om? hoor ik u denken. Simpel. Wie zorgde dat de De Cock en Vledder aan hun ontspanning kwamen? Wie tapte een biertje en gaf de beslissende hint? Kom Vledder,

we gaan. Wie is de lijm in de populaire serie 'Goldrush' van Discovery? De stoere Fries Tony Beets, of Parker? Nee natuurlijk: Tony's vrouw Minnie. 'We need to earn money first Tony!'

■ **Watching you!**

Het is lastig om lijm te herkennen. Nu komen we bij Caissa 8. Wij zijn samen lijm: C8 heeft zelden invallers nodig. Niet op komen dagen, dat begrip kent captain Coen niet. Al jaren spelen we samen. Eerste klasse SGA? Keurig handhaven. Teruggezet door de plaatsingscommissie naar de tweede klasse? Direct weer promoveren natuurlijk. Dit jaar weer keurig derde in de eerste klasse SGA. Wij hebben eeuwige talenten, harde werkers, toppers en stabiele spelers in de gelederen. Een

duidelijke captain met duidelijke regels. Je komt en als je zegt dat je komt, dan ben je er. Op de captain kun je vertrouwen. Toen captain Coen tijdens een nachtdienst een speler tegenkwam op een plek waarvan hij dacht hé, besloot hij het maar zo te laten en de desbetreffende speler niet aan te spreken. Maar wat deed je daar eigenlijk??

Hamilton is lijm, Hamilton komt voor elke match over uit Londen. Jawel. Met de trein, de laatste keer deed hij er 12 uur over vanwege een springer. Hamilton was wél op tijd, maar verloor. Dat was een lange terugreis. Captain Coen staat altijd buiten te wachten op zijn spelers, ergens vanuit het donker komt dan een grote man op een te kleine fiets aanrijden. Een rugzak, twee sloten op de fiets. Gelukkig,

Hamilton heeft het gevonden, we zijn compleet. Je weet ook dat als Hamilton zijn tegenstander een hand heeft gegeven, de beste man voorlopig zijn klok niet kan indrukken. Hamilton staat vóór in tijd. Tony Lith is Caissalijm. Bisonkit, al jaren. Wedstrijd-leider, clubblad en hij won dit jaar ook nog eens 67 ratingpunten. En niet te vergeten: de veteranenkampioen in de B-groep.

■ **Deksel**

Tommy Koens is de deksel op onze lijm. Een vroege bevaling omwille van de match. Al jaren onze topscorer. Let op: 26 uit 30. Dit jaar weer 7 uit 7: 100 %. En een nieuwe rating van boven de ELO 2000! Tommy, je bent de deksel, zonder deksel loopt de lijm weg. Je moet dus blijven! ■

TOERNOOIEN

(Vervolg van het artikel 'Vlissingen' op pagina 23)

Hierover ben ik erg tevreden. De toren kan over de zesde rij aanvallen en meeverdedigen.

19.Lb3

Kost een tempo.

19...Pa5 20.Lc2 c4

Tast de basis aan.

21.Pg4 cxd3 22.Pxf6+ Txf6 23.Lxd3 Pb3

Als wit zijn pionnenfalanx niet kan handhaven, kan het snel bergafwaarts gaan.

24.Ta2 Pc5

Zwart domineert het hele bord.

Michael Wunnink

25.Lb1 dxe4 26.Pe3 Pd3 27.Td1 Pf4 28.Dc4 Dc8 29.Dxc8 Txc8 30.Ld2 b3 31.Ta1 Td8 32.a5 Tfd6

Totale controle. Dat was lang geleden!

33.Pf1 Lc6 34.h4 Lb5 35.g3 Pe6

Gevolgd door Lf1: en Td2: 0-1 ■

Sporen van een schakersleven

Willem Grünbauer

Vluchtelingen, migranten. Het lijkt een modern fenomeen, maar niets is minder waar. In de geschiedenis van de mensheid zijn er altijd groepen mensen geweest die een uit nood geboren nomadisch bestaan hebben geleid. Een voorbeeld is het leven in de diaspora van een vergeten Joodse schaker uit de vorige eeuw. Een poging tot reconstructie van een schakersleven.

Mijn jongste zoon was drie dagen geleden zes jaar geworden en zelf tuimelde ik voor de vierde keer de dubbele cijfers in. Het was de zevende dag van de week, zaterdag, de Joodse sabbath, een dag van rust en berusting en het was die dag in 1996, het was op die achttiende mei in Ramot Schawim, een klein dorpje in Israël, dat Heinz Josef (sommige bronnen vermelden als tweede naam Joachim) Foerder stierf en ik, schaakliefhebber toch, had geen flauw benul gehad van zijn bestaan.

Ruim zeventien jaar later. Tijdens het surfen op ebay tref ik een paar schaaknotatievelletjes aan. Het opschrift intrigeert mij en ik registreer een voor mij leesbare 'Latijnse' notatie van de zetten, erboven onleesbare namen, een schaakembleem en links daarvan 'Palestine Chess Federation' en TEL-AVIV. Aan de rechterkant staan Hebreeuwse letters. Het geheel wekt zó mijn nieuwsgierigheid dat ik er een ferm bod op doe. Enkele uren later blijkt dat ik de gelukkigen ben: de drie velletjes komen vanuit het Midden-Oosten mijn kant op.

Op 7 juni 1909 wordt in het toen Duitse Breslau, nu Wrocław, Polen, Heinz Josef Foerder geboren en enkele

jaren later, rond zijn negende jaar, leert hij schaken van een verre oom, een advocaat in Berlijn. Breslau telde toen, in de jaren tien, twee grote schaakverenigingen: de Breslauer Schachverein *Andersen*, die slechts een paar Joodse leden had en *Morphy*, een tamelijk armlastige vereniging die niet voldoende middelen had om eigen schaaknotatieformulieren te laten drukken en het moest doen met goedkope, naamloze velletjes, waar bijna alleen Joden speelden. Heinz meldt zich net voor zijn veertiende verjaardag, in april 1923, bij de laatste vereniging aan.

Na twee weken valt een stevige envelop door de brievenbus: Israëlische postzegels verraden de herkomst en ik maak open. Behoedzaam haal ik de notatievelletjes eruit alsof het peperdure documenten zijn en bestudeer ze.

Palestine Chess Federation
TEL-AVIV

אגודה שחמטית א"י
תל-אביב

התאחדות שחמט ישראל
1938 8 8 11

לבן 7370 שחור 72514

1	c4	sf6	17	f3	sd6
2	sc3	ds	18	dy	sd5
3	cd	sd5	19	ld2	g5
4	g3	gb	20	hb	h16
5	kg2	lec6	21	et	thg8
6	sp3	sc3	22	e5	h8
7	bc	ld5	23	sc3	cb
8	da4+	lc6	24	sf1	c5
9	db3	lg7	25	th5	cd
10	h4	db5	26	kg5	sd5
11	h5	db3	27	cd	sd4
12	ab	sd7	28	f4	spst
13	sh4	lg2	29	he2	sg5
14	sg2	sc5	30	sc3	ps
15	th1	sc4	31	kg5	pg5
16	g4	0-0	32	ff	le5

33	pf1	sc7	49	kd3	kd7
34	sc4	ld2	50	hennis	
35	pf2	ds	51	foerder	
36	sc3	ld6	52	schlichtig schach	
37	sc5	tc2+	53	ob 23. 1. d. 1. u. d. 1. d. 1.	
38	kg3	tf2+	54	c5 schlichtig schach	
39	kg2	lc5+	55	c5 schlichtig schach	
40	kg3	kd7	56	2. d. 1. d. 1. u. d. 1. d. 1.	
41	sc3	ld4	57	ohne hennis	
42	sc4	kc6	58		
43	sp6	sp6	59		
44	gf	as	60		
45	g5	kd6	61		
46	ke4	c5	62		
47	kd3	kd7	63		
48	ke3	kd6	64		

התאחדות שחמט ישראל

לבן שחור

התאחדות שחמט ישראל

Het notatiebiljet Porath – Mohiliver

Ik tref een jaartal aan: 1938, en dan de maanden waarin de partijen werden gespeeld: twee in oktober, één in november. Ik graaf in mijn geheugen. De drie partijen zijn gespeeld om en nabij de datum van die afschuwelijke nacht in Duitsland, de nacht van negen op tien november: Kristallnacht.

Al in een vroeg stadium boekt Foerder het ene succes na het andere. Hij wordt enkele keren clubkampioen en reeds in 1927 wordt hij in een toernooi te Gleiwitz gedeeld eerste. Hij speelt zo sterk dat hij als negentienjarige in 1928 voor Duitsland mag uitkomen op de tweede Schaakolympiade ooit in Den Haag. Ondertussen verzaakt hij zijn studie niet, haalt zijn gymnasium-

diploma en gaat rechten studeren. Rond 1931 vindt hij werk als advocaat in zijn geboortestad. Zijn leermeester vergeet hij niet: tot 1971 correspondeert hij intensief over het spel met de verre oom van wie hij schaken leerde, Dr. Alfred (Aharon) Weiner.

Nogmaals bekijk ik de formuliertjes. Ik ken het verschil tussen geschreven Hebreeuws en Hebreeuws in drukletters en ik ontdek iets merkwaardigs: de namen op de notatiebiljetten zijn in geschreven Ivriet, maar de notatie van de partij is in 't Duits: op twee van de partijen staat tekst. Na enig blikken, herken ik Duits en ik verbaas me: waarom de namen in Ivriet en de rest in 't Duits? Israël als zelfstandig, Joods land

bestond nog niet. Eerst de taal en daarna het land? Wel weet ik dat het nieuwe Hebreeuws, het Ivriet, als Joodse taal reeds in de negentiende eeuw werd samengesteld, maar waarom dan de in het Duits geschreven teksten op de achterzijde?

Ook daarna blijft Heinz succesvol: in het Tsechische Bílina wint hij in 1930 een toernooi voor Salo Flohr. Het tij keerde in Duitsland toen daar een nare snorremans aan zijn opmars begon; al snel verliest Foerder zijn betrekking als advocaat. Hij begint in 1931 wel nog aan een toernooi in Swinoujscie, het voormalige Schwinemünde, waar hij de Berlijnse schaakmeester Berthold Koch in 28 zetten ronduit verpulvert. Vooral de

laatste vier zetten geven blijk van lef en creativiteit; hij is dan 22 jaar oud.

Koch – Foerder
Swinoujscie, 1931

1.d4 e6 2.Pf3 d5 3.e3 c5
4.c3 Pd7 5.Ld3 Ld6 6.Pbd2
f5 7.c4 Pe7 8.cxd5 exd5
9.Pg5 Pc6 10.Pe6 Df6
11.Pxc5 Pxc5 12.dxc5 Lxc5
13.0-0 0-0 14.Pf3 Kh8
15.Lb5 Td8 16.Dc2Ld6
17.Lxc6 bxc6 18.Ld2 c5
19.Lc3 De6 20.Tfe1 Lb7
21.Ph4 Tf8 22.g3 d4 23.ed4
Dd5 24.f3 cxd4 25.Tad1
Lc5 26.Kh1

26...Dxf3+! 27.Pxf3 Lxf3+
28.Kg1 d3+ 0-1

In maart 1933 speelt hij zijn laatste Duitse toernooi in Silezië, vlak na de brand in de Reichstag in Berlijn. Halverwege de maand maart zetten de Nazi's door middel van intimidatie de Duitse regering buiten spel. De spanning was voelbaar in het toernooi, waar Foerder en de niet-Joodse Gottlieb Machate gezamenlijk aan de leiding gaan. Reeds waren er geruchten dat de Nazi's het toernooi, waar voornamelijk Joodse schakers speelden, lastig wilden vallen, maar er gebeurde niets. Machate won en wellicht was dat de reden

dat de Nazi's het toernooi met rust lieten. Foerder vertrekt nog dezelfde week naar het Letse Riga, precies op tijd, want enkele dagen later vielen SS'ers *sv Morphy* binnen en moesten de Joodse bestuursleden van de club hun functie neerleggen, wat effectief de opheffing van de vereniging betekende.

Zo'n simpel formuleertje. In de avond doe ik ontdekking na ontdekking, al is het allemaal niet spectaculair. Zo zijn de blaadjes genummerd met Romeinse cijfers, V, VI en VII, maar ook met 11, 12 en 13 terwijl op elk formulier het getal 2120 prijkt. Wat had dat alles te betekenen? En wat er staat, kan ik niet duiden. Wel dat op elk notatieformulier steeds dezelfde naam voorkomt, twee keer spelend met zwart en één keer met wit. 't Is ook hetzelfde handschrift en kennelijk zijn het drie formulieren van dezelfde schaker tegen steeds een andere tegenstander. Drie keer dezelfde naam, vier geschreven karakters, letters en ik waag een poging, kom tot een p, een r en een t en ik weet dat het Hebreeuws geen klinkers kent: Porot, Porat of Porath.

Vanuit Riga onderneemt hij in 1934 de reis naar Palestina, vermoedelijk met hulp van zijn oom Aharon die reeds in Jerusalem woonde en die, hoewel hij nooit een toernooi speelde, wellicht tot de beste schakers van die tijd heeft behoord. Uit de nagelaten brieven is opgemaakt dat Aharon Weiner zijn achterneefje regelmatig van adviezen diende. De orthodoxe advocaat had een uitgebreide

schaakbibliotheek die hij aan een Israëlish museum heeft nagelaten. Rnr Eliyahu Fasher schrijft daarover: 'De heer Weiner is een unieke, of op zijn minst een zeer zeldzame figuur in de schaakwereld geweest; een liefhebber van het schaakspel die echter nooit het spel gespeeld heeft, nooit meedeed, in geen enkel toernooi en toch het inzicht van een grootmeester had. Een van de onvoorziene nadelen van de revolutie van schaakprogramma's is, dat het vandaag door middel van analyse moeilijk is te zeggen hoe goed hij als speler geweest zou zijn'.

Tijdens een Amsterdams toernooi loop ik de uit Israël afkomstige schaakmeester Yochanan Afek tegen het lijf en ik raak met hem aan de praat. Ik vertel over de aangekochte notatieformulieren, laat ze zien en hij kijkt er verrast naar. Hij leest de geschreven Hebreeuwse namen en zegt met enige emotie in z'n stem: 'Weet je, zelf heb ik tegen alle vier geschaakt!' en aan de hand van zijn informatie doe ik nog meer ontdekkingen: de naam die op elk formulier vermeld staat, is inderdaad Porath, Josef Porath die enkele keren Israëlish schaakkampioen is geweest en zijn tegenstanders waren op 11 oktober 1938 Ariah Mohiliver, een dag later Josef Dobkin en ná de beruchte nacht, op 13 november, Shlomo Smiltiner. Dan plaatst Afek een terloopse opmerking die op dat moment niet ten volle tot mij doordringt, maar die de sleutel zal zijn tot de ontknoping van deze geschiedenis.

Eenmaal in het voormalige Britse mandaatgebied aange-

In mijn dorp woont iemand die ik ook eens naar de namen laat kijken, iemand die kennis behoort te hebben van de Hebreeuwse schijffaal. Hij is een dominee met een achternaam die niet onbekend is in de schaakwereld, Messemaker. Op 24 mei 1847 richtte Christiaan Messemaker in Gouda de vermoedelijk eerste Nederlandse schaakvereniging op onder de naam 'Vrienden-trouw', een vereniging die tegenwoordig de naam 'Messemaker 1847' voert, als eerbetoon aan de oprichter. De Messemaker, die overigens geen familie van voornoemde schaker blijkt te zijn, bestudeert de blaadjes en bevestigt de namen. Inmiddels heb ik een e-mail van Yochanan ontvangen, die schrijft dat de partijen uiterst uniek zijn omdat ze niet voor-

komen in de chessbase waar zo ongeveer alle partijen van meesters en grootmeesters in zijn opgeborgen. Nogmaals herhaalt hij de woorden die hij enkele dagen daarvoor terloops tot mij sprak: 'Poraths naam was vroeger Foerder'.

Foerders aankomst in Palestina was niet legaal geweest en onder de naam Heinz Foerder zou zijn afkomst wellicht te herleiden zijn, waardoor de mogelijkheid bestond dat hij werd teruggestuurd naar het land van herkomst – waar hebben we dat meer gehoord? Terug moeten naar Duitsland was voor een Jood geen aangenaam vooruitzicht. Daarom rommelden veel uit Duitsland afkomstige Joden met hun identiteit. In 1948, het jaar van de oprichting van de staat Israël, zou hij officieel de naam Porath aannemen.

Ik probeer me te verplaatsen in de emigranten. Terwijl na de beruchte Kristallnacht in Duitsland maatregel op maatregel tegen de Joodse inwoners van kracht werd, speelden Foerder en de anderen hun partijen in het Midden-Oosten. Hoewel het nieuws niet zo flitsend en snel was als vandaag de

Met schaken gaat het Porath/
Foerder nog immer voor de
wind: in 1935 keert hij nog
één keer terug naar Europa
om voor Palestina te spelen
aan het zesde bord tijdens de
Schaakolympiade te Warschau.
Voor wie nu terugkijkt, is dat
bijna te bizar voor woorden!
Twee jaar later, hij is dan 27,
wordt hij schaakkampioen
van Palestina en ook in 1940,
als de oorlog in Europa reeds
in volle gang is, wint hij daar
de eerste prijs.

Ondertussen had ik de drie partijen nagespeeld en de eerste, Porath — Mohiliwer, aan een bij Caissa zeer geliefde tijdgenoot van de twee spelers gegeven, prof. dr. J. W. van Hulst, dan 103 jaar oud, met het vriendelijke verzoek er een beschouwing aan te wagen. Korte tijd later ontving ik een handgeschreven briefje van de Nestor met drie onder elkaar geplaatste x's, getekend 'Johan'. Opeens gaat een oude partij weer leven, en met de partij de twee schakers.

**Yosef Porath –
Ariah Mohiliver**
Dinsdag, 11 oktober 1938
Commentaar Johan van Hulst

**1.c4 Pf6 2.Pc3 d5 3.cxd5
Pxd5 4.g3 g6 5.Lg2 Le6**
Een wonderlijke afsluiting
van de e-lijn.

6.Pf3 Pxc3

Deze zet helpt wit aan een sterk centrum.

7.bxc3 Ld5 8.Da4+ Lc6

Na acht zetten drie maal met hetzelfde stuk...

9.Db3 Lg7 10.h4

Wit deed beter eerst z'n ontwikkeling te voltooien en dan aanvallen.

10...Dd5 11.h5 Dxb3

Helpt wit z'n pionnenketen te versterken.

12.axb3 Pd7 13.Ph4 Lxg2

Een zinloze zet.

14.Pxg2 Pc5 15.Tb1 Pe4**16.g4 0-0-0 17.f3 Pd6 18.d4****Pb5 19.Ld2 g5 20.h6 Lf6****21.e4 Thg8 22.e5 Lh8 23.****Pe3 e6 24.Pf1 c5 25.Th5****cxg4 26.Lxg5 Td5 27.cxd4****Pxd4 28.f4 Pf3+ 29.Ke2****Pxg5 30.Pe3 Tc5 31.Txg5!****Txg5 32.fxg5 Lxe5**

Het is niet te ontkennen dat beide partijen heel aardig gecombineerd hebben, ze hebben goed berekend dat het evenwicht bewaard is. De laatste tien zetten zijn zeker de boeiendste van de partij.

33.Tf1 Tc7 34.Pc4 Lh2 35.**Tf2 b5 36.Pa3 Ld6 37.Pxb5**

**Tc2+ 38.Kf3 Txf2 39.Kxf2
Lc5+ 40.Kf3 Kd7 41.Pc3
Ld4 42.Pe4 Kc6 43.Pf6 Lxf6
44.gxf6 a5 45.g5 Kd6 46.
Ke4 e5 47.Kd3 Kd7 48.Ke3
Kd6 49.Kd3 Kd7**

En de partij eindigde in remise: ½-½ Beide spelers kunnen geen kant meer op. Wie op winst gaat spelen, verliest. De partij toonde een boeiend middenspel.

Op het internet vind ik enkele foto's van Porath, één uit zijn jeugd en nog één van later datum en ik kijk naar hem. Ik kijk hem in de ogen, stel mij zijn stem voor. Niet alleen zijn schaakkwaliteiten interesseren mij. Ook zijn geschiedenis, zijn verleden, hoe hij was en dacht tijdens zijn jeugd in Breslau.

Op 11 oktober 1938 speelt hij in Palestina tegen de scheikundige dr. Joseph Dobkin, een uit Rusland afkomstige leeftijdgenoot, die in 1967 verdienstelijk remise zou spelen tegen Karpov. Die dinsdag staan de spelers onder het schaken enkele ogenblikken stil bij de zojuist mislukte moordaanslag op Edward Roach. Op woensdag de twaalfde, wanneer het nieuws over de Spaanse burgeroorlog actueler is dan wat zich op de achtergrond in Duitsland afspeelt en het gekonkel tussen Tsjechië en Hongarije over Roethenië meer aandacht krijgt in de media dan de problemen in Centraal Europa, bespreken de spelers tussen de zetten door de acht punten van het mohammadaanse congres te Caïro ter verwerping van de Balfourverklaring. Men spreekt verontwaardigd

ging uit over de die dag afgekondigde Italiaanse maatregel dat geen nieuwe winkels of andere zaken meer door Joden mochten worden geopend. Bijna een maand speelt hij niet, maar op zondag 13 november zit hij weer aan het bord, tegenover de zes jaar jongere Shlomo Smiltiner. De scherven van de beruchte nacht rinkelden nog na en het wrange nieuws dat een groot aantal Joden naar Polen was gedeporteerd om te ervaren dat de Duits-Poolse grens voor hen gesloten was, wordt vol afschuw besproken. Mensen zaten wekenlang onder de meest erbarmelijke omstandigheden als ratten in de val omdat ook de terugweg naar Duitsland voor hen afgesloten was. Het heeft een enorme impact op de spelers. De meesten hebben nog familie daar, in dat grimmige deel van Europa, waar nog zo ontzettend veel meer onheil voor het Oude Volk in het verschiet lag.

Onderwijl zoek ik verder en vind nog vier schaakpartijen die op het internet worden aangeboden door iemand uit Israël en uiteraard bied ik op de notatieformulieren, twee uit 1928 en twee andere uit 1931. Na enkele weken zijn ze in mijn bezit en ik ontdek dat de twee uit 1931 gespeeld zijn bij 'sv Andersen', beide tegen ene Gottlieb Manchate. De twee partijen uit 1928, tegen ene Kramer, zijn gezien de eenvoud van het formulier gespeeld bij zijn eigen club. In totaal was ik nu in het bezit van zeven partijen. Ik speel de vier nieuwe gretig na. Het is de eerste partij uit 1928 die ik het

meest aantrekkelijk vind. Erboven schreef hij: 'Trainungs Wettkampf'.

Foerder – Kramer
Breslau, 15 juli 1928

**1.d4 d5 2.c4 e5 3.dxe5 d4
4.Pf3 Pc6 5.a3 Lf5 6.e3 d3
7.Pc3 Lg4 8.Dxd3 Lxf3
9.gxf3 Dxd3 10.Lxd3 Pxe5
11.Le2 0-0-0 12.f4 Pc6
13.b4 Le7 14.Lb2 Pf6
15.Tg1 Thg8 16.Td1 Pe8
17.Txd8 Lxd8 18.Pd5 Pe7
19.Lg4+ Kb8 20.Ld7 Pd6
21.Txg7 Txg7 22.Lxg7 Pxc4
23.Pf6 Pxa3 24.h4 Pc2+
25.Kd2 Pxb4 26.h5 c6
27.Pxh7 Ped5 28.Le5+ Lc7
29.h6 Pb6 30.Lxc7+ Kxc7
31.Pf8 1-0**

Het is een boeiende partij die laat zien hoe de jonge Foerder reeds over een bijzonder schaakinzicht beschikte. Wie daarbij in ogenschouw neemt dat schakers het destijds moesten doen zonder veel schaakboeken (Euwe had nog geen letter over schaken geschreven) moet net als ik onder de indruk komen van zijn talent.

Zoveel jaren later stel ik mezelf vragen waarvan ik besef dat ik er nooit antwoord op zal krijgen. Porath vertrok uit Breslau, keerde er nimmer weer en via Riga kwam hij in het toenmalige Engelse mandaatgebied Palestina terecht. Hoe komt het dat de notatieformulieren bewaard zijn gebleven? Misschien zijn ze hem nagestuurd, maar dat lijkt me onwaarschijnlijk. Wat zou kunnen, is dat hij altijd zijn oude notatiebiljetten meenam als ware het zijn gedichten, zijn composities. Maar hoeveel schakers bewaren al hun partijen, ook die uit

hun jeugd? Merkwaardiger nog: hoe raakten ze plotseling verzeild in een internationale veiling? Met enige schroom betast ik ze, lees het handschrift van een overledene – het doet me wat, vooral gezien de omstandigheden waarin de partijen genoteerd werden. Ik stel me de gesprekken voor die boven de notatiebiljetten gevoerd zijn voor, tijdens en na afloop van de partij.

Hoe komt het dat de notatieformulieren bewaard zijn gebleven?

Het verleden komt vaag tot leven. Ik zie contouren van gezichten boven de borden opdemen. Eerst het praatje, wellicht onder het drinken van een kop koffie, met Mohiliver over die merkwaaardige Engelsen met de constatering dat de spanning in de verhouding met de Arabieren steeds meer voelbaar wordt. Dan het wegdromen in de partij, gespeeld in een vermoedelijk kale zaal met slechts een enkel naakt peertje aan het plafond. Op de achtergrond een kraken-de radio. Buiten is het schemer-donker terwijl een zwoele middellandse zeewind de rommelige stad binnenwaait. Misschien permitteerde men zich na afloop een biertje, gekoeld door het diep in een kelder te bewaren.

In het jaar 1939 reist Porath naar Buenos Aires waar hij

wederom namens Palestina deelneemt aan de Schaakolympiade en hoewel hij reeds overal zijn nieuwe naam gebruikt, doet hij om onduidelijke redenen onder zijn oude naam mee. Hij ontvangt een gouden medaille voor zijn individuele prestatie aldaar en komt spelers tegen als Najdorf, die toen voor Polen uitkwam. Najdorf, zoals bekend ook Joods, keerde na afloop van het toernooi niet terug naar het inmiddels bezette Polen. Hij verloor zijn vrouw, kinderen, eigenlijk zijn hele familie in de holocaust terwijl hij als een banneling in Zuid-Amerika verbleef.

Na de oprichting van de staat Israël wordt Porath vier keer landskampioen, ontvangt de internationale schaakmeestertitel en speelt in vele olympische toernooien, waaronder in 1964 in Amsterdam. Op donderdag 19 november verliest hij met zijn team van Nederland met 3-1.

Het is ruim zeventig jaar na de Tweede Wereldoorlog en ik waag een poging. Ik hoor een wegstervende echo van een bijzondere periode uit de wereldgeschiedenis en probeer de schaker met de twee namen op de notatievelletjes, Yosef Porath en Heinz Foerder, tot leven te wek-

ken. Verder dan een vage schaduw van het verleden kom ik helaas niet.

Als in 1952 de Schaakolympiade in Helsinki wordt gehouden, zit aan het eerste bord voor de DDR GM Berthold Koch schuin tegenover IM Yosef Porath, tweedebordspeler van Israël en inmiddels 43 jaar oud. Halverwege de match lopen de beide spelers even langs de andere borden en komen elkaar en-passant tegen. Koch vermoedt iets, wenkt Porath en fluistert onhoorbaar voor de anderen: 'Kennen wir uns nicht von irgendwoher?'. Er verschijnt een geheimzinnige glimlach op het gezicht van Porath, die terugfluistert: 'Aber natürlich!'. Koch trekt vagend de wenkbrauwen op en kijkt Porath even aan. Op die wenk fluistert Porath: 'Swinemünde, 1931', maar nog begrijpt de Duitser het niet. Porath loopt, om de anderen niet te storen, wat verder van de borden af terwijl Koch hem nieuwsgierig volgt en dan vervolgt Porath, nog steeds glimlachend en niet zonder ironie in zijn stem: 'Haben Sie etwa die Deutsche Meisterschaft 1931 in Swinemünde vergessen? Damals hieß ich noch Foerder!' en beent terug naar zijn bord waar inmiddels een zet was gedaan, de Berlijnse grootmeester ontgoocheld achterlatend met de herinnering aan een smadelijk verloren partij. En ook ditmaal zou het niet goed aflopen: Israël won het duel met 3-1. ■

Bronnen:

- jewishchesshistory.blogspot.nl
- wikipedia

SCHAAKOLYMPIADE

Nederland won toch met 3-1

Nederland heeft de afgebroken wedstrijd tegen Israel uit de achtste ronde van de schaakolympiade inderdaad in een 3-1 zege weten om te zetten.

Nadat Bouwmeester woensdag in eerste zitting had verloren van Kraidman, wonnen donderdag achtereenvolgens Kuypers van Porath, Langeweg van Aloni en Prins van Stepak. Het Nederlandse totaal kwam daardoor op 11,5 pnt, gelijk aan dat van Spanje. Israel bleef op de onderste plaats met 9,5 pnt.

Het Nederlandse herstel zette zich later op de dag voort. Onze landgenoten wonnen met 2½-1½ van het niet al te sterke Canada en stegen daardoor een plaatsje op de ranglijst. Zij bezetten nu de twaalfde plaats.

De uitslagen van de wedstrijden

recre: Vier brach onder Ir. consu Utrech waard Ir. strate de di Den E autow. sten, recre: en de De

Schaakmetaforen

Wim Suyderhoud

Ik ben allergisch voor schaakmetaforen. Zowel literair – de vergelijking die hopeloos mank gaat – als schaaktechnisch – het totale gebrek aan begrip van het spel dat door de vergelijking heen schijnt – zijn ze meestal op het lachwekkende af. Als ze niet zo godsliederlijk *irritant* waren. In de wereld van de voetbalanalyse is het nog tot daaraantoe. Men heeft daar immers niet doorgeleerd en dat wordt ook niet van hen verwacht. Toch, als zij het hebben over *schaakvoetbal* gaan bij mij de haren recht overeind staan. Wat zij bedoelen, is dat prudentie de intelligent spelende voetbalteams ervan weerhoudt de aanval te zoeken (wat bij het schaken juist alleen gebeurt als er heel zwak wordt gespeeld, maar dat terzijde), implicerend dat de wedstrijd net zo hemelter-

gend saai is als een partij schaak. Wat ook geïmpliceerd wordt, en dat ervaar ik als ronduit beledigend, is dat voetbal normaal natuurlijk niet zo saai is. Deze metafoor steekt zó onthutsend vaak de kop op, dat gerust van een cliché mag worden gesproken. Het is papegaaijournalistiek van de puurste soort. Politici spannen qua schaaktechnisch onbegrip de kroon. Zij bedienen zich regelmatig van de term *patstelling*. Men bedoelt dan te zeggen dat twee (of meer!) partijen de stellingen hebben betrokken en niet meer kunnen of willen bewegen. Fout! Een *loopgravenoorlog*, dát is de correcte metafoor hier. In een patstelling op het schaakbord kan slechts één van de twee partijen geen kant meer op. Ik ben een positief mens, maar het wijdverbreide gebruik van deze schaakmetafoor in het

politieke milieu kan ik niet anders dan behoorlijk onbenullig vinden.

Echter, de politiek journalist die de collage heeft gemaakt die we hier tonen, krijgt mijn handen op elkaar. We zien Poetin in zijn ééntje hoog spel spelen met alle andere wereldleiders, die hem op hun beurt allemaal individueel van repliek dienen zonder hun strategieën met elkaar af te stemmen. Dat plaatst de Rus in een opvallende positie, die overigens nog geen bevestiging is van zijn superioriteit: de spellen zijn nog niet gespeeld. Kijk, dat wordt allemaal verteld met de eenvoudige afbeelding van een simultaanseance. Het is een bewijs dat er gelukkig ook schaakmetaforen zijn die het schaakspel recht doen, al moet je ze zoeken met een vergrootglas. ■

'Een hand geverfd met het vlees en bloed van varkens'

Over islam en schaken

Jaap Tanja

Het is onrustig in de boze buitenwereld. 'Nederland islamiseert in recordtempo', twittert de grote geblondeerde leider om de haverklap anno 2015. Of dat ook werkelijk zo is, of dat we hier eerder te maken hebben met een gevalletje van volksopruiming, laat ik graag over aan het beoordelingsvermogen van de gemiddelde Caissaan annex lezer. Maar de vraag kan natuurlijk wel gesteld worden of we straks nog lekker rustig kunnen schaken in islamitisch Nederland? Is schaken nu haram of halal? Je kunt beter maar een beetje op tijd zijn om dat uit te zoeken.

De vraag naar de status van schaken binnen de islam kun je op verschillende manieren benaderen. In de eerste plaats door te kijken naar de geschiedenis. Zo goed als zeker is een vroege vorm van het edele schaakspel meer dan 1000

jaar geleden door de Arabische veroveringen in Europa terecht gekomen. Volgens de Encyclopedia Britannica stamt het schaken uit Perzië en is het in de 10^e eeuw via Noord-Afrika en Sicilië in het Moorse Spanje beland. De neef van Abd al-Rahman

III, de beroemde kalief van Cordoba, bracht het spel naar de christelijke gebieden, zo gaat het verhaal. In Cordoba zelf, de toenmalige hoofdstad van islamitisch Spanje, was het joden, moslims en christenen – mannen én vrouwen – toegestaan om met elkaar schaak te spelen. Kortom, precies zoals nu bij ons. Wij schakers hebben veel aan (de verspreiding van) de islam te danken, zou je zo zeggen met een historische bril op.

■ De leer

Maar om de vraag te beantwoorden naar de status van het schaakspel binnen de islam, kun je ook kijken naar de leer. Hebben imams en andere islamitische theologen zich hierover uitgelaten? Wat zegt

de Koran en wat zegt de Hadith? Een rondgang op internet om deze vraag te beantwoorden levert een wonderlijk beeld op met vooral tegenstrijdige antwoorden. Eens te meer wordt duidelijk dat 'de' islam helemaal niet bestaat: er bestaan alleen maar moslims met veel en nogal uiteenlopende meningen. Niemand heeft het binnen de islam echt voor het zeggen. De meeste moslims zijn het over één ding echter wel eens: de Profeet (Vzmh) zelf heeft de stukken en het bord zo goed als zeker nooit beroerd. Mohammed leefde in wat nu Saoedi-Arabië heet van ca. 570 – 632 en hij was misschien wel een goede schaker in overdrachtelijke zin, maar zeker niet in competitieverband. Er was helemaal geen schaakcompetitie in het toenmalige Mekka en Medina. De oudst herkenbare vorm van schaken was nog niet verder verspreid dan het noorden van India, in die tijd het oosten van Perzië. De Koran maakt

dan ook – helaas – geen melding van deze mooie denksport, zelfs geen enkele toespeling.

■ Gelazer

De Koran is, zoals iedereen weet, voor moslims het eerste en het laatste woord, maar er zijn gelukkig meer leefregels. Je hebt ook de Hadith, de in grote verzamelingen vastgelegde, islamitische overleveringen over het doen en laten en de uitspraken van Mohammed (Vzmh). De Hadith is een in de 8^e en 9^e eeuw neergeschreven orale traditie en in de loop der tijd uitgroeit tot een belangrijke bron voor en richtsnoer van de sharia, de islamitische wet. Ook voor veel hedendaagse moslims vormt de Hadith een sterk baken in zee. Maar hier begint direct het gelazer: alle stromingen in de islam kennen eigen bronnen van de Hadith en er zijn zelfs moslims, Koranisten, die helemaal niets van welke orale traditie dan ook moeten hebben.

Waarom ik deze wijsheid hier allemaal oplepel? Er bestaat inderdaad één Hadith die zich keert tegen het schaken. We hebben het over Hadith 5612 (onthoudt dit nummer), neergeschreven door ene Muslim ibn al-Hajjaj, in de zogeheten Sahih Muslim, een verzameling van 7190 verhalen, verdeeld over 43 boeken (boekrollen). In Hadith 5612 (boek 28) lezen we – ik vertaal het even voor het gemak uit het Arabisch: “Buraida meldde op gezag van zijn vader dat de Apostel van Allah (Vrede zij met hem) zei: ‘hij die schaak speelde is als iemand die zijn hand heeft geveerd met het vlees en bloed van varkens’.” Dat behoeft natuurlijk niet erg veel toelichting, ook niet voor hedendaagse oren: dit klinkt als foute boel!

■ Gokken en vloeken

Genoemde Muslim, zoon van al-Hajjaj, is – beter gezegd was – overigens niet de eerste de beste. Hij leefde een kleine 200 jaar na de Profeet (Vzmh) en werd in 817 of 818 geboren in Nishapur, een plaats in het huidige Iran. Een oude vorm van schaken heeft hij vast en zeker gekend; het was immers toen al een populair tijdverdrijf in het oude Perzië. Muslims Hadith-verzameling geldt met name in de soennitische moslimwereld nog altijd als gezaghebbend. Ook vandaag de dag zijn er nog (ultra-)orthodoxe moslims die deze Hadith aanhalen en onderstrepen. Google hem maar eens op internet. Het gaat naar alle waarschijnlijkheid om niet meer dan een handjevol zeloten, maar toch...

Islamitische schakers in Spanje

*Moslimoppositie
tegen schaken,
komt in de eerste
plaats omdat
schaakstukken
realistische
personages
uitdrukken*

avond zeker op bij mijn stijl van spelen – en het zou ‘onheuse taal’, zeg maar vloeken bevorderen. Dat afleiden van religieuze plichten kan ik wel begrijpen, maar die onheuse taal vind ik persoonlijk nogal spijkers op laag water zoeken. Ga maar eens naar een doorsnee voetbalwedstrijd, daar hoor je heel wat meer onheuse woorden.

Om nog even terug te komen op de vraag naar de status van het schaken in de moslimwereld: je hoeft je natuurlijk niet te beperken tot de geschiedenis of de (interpretatie van de) leer. Je kunt ook gewoon kijken naar wat er vandaag de dag gebeurt in moslimlanden. Dan blijkt de hele vraag eigenlijk eerst en vooral een non-issue. Een enkel voorbeeld ter illustratie. In Baku, de hoofd-

46

Het probleem topvorm

*Hoofd-
&
bijzaken*

Paul van der Sterren

Over weinig aspecten van het schaakspel is zoveel onzin geschreven als over het fenomeen topvorm. Vreemd is dat niet, want zoals ik hieronder zal aantonen is de kern van deze zaak nu juist dat er over topvorm niets verstandigs geschreven kan worden. De grootste schrijvers onder de schakers hebben dit ingezien en er bijgevolg wijselijk het zwijgen toegeedaan. Ik zal dat niet doen, want ik hou eigenlijk wel van een beetje onzin.

Het probleem zit hem hierin dat om iets met woorden te zeggen concepten nodig zijn en concepten zijn per definitie een veralgemenisering en dus een verschraling van datgene wat men probeert te zeggen. Een concept is een poging om iets wat men ervaren heeft in woorden te vatten. Men wil zijn ervaring aan een ander meedelen en gebruikt daar de instrumenten voor van het intellect: concepten en woorden. Dat is handig, algemeen gebruikelijk en in feite zelfs de enige manier om iets over te brengen. Maar aangezien de concepten altijd pas na de ervaring komen, zijn ze op zijn best een poging tot verklaring achteraf. Een

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆
*Over gevoelens
praat men niet
onder schakers*
◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ervaring kan niet live worden meegedeeld. Topvorm is een ervaring en is er dus alleen voordat het intellect de regie van de ervaring overneemt. Die ervaring gaat schematisch gezien zo: men is aan zet, voelt wat de stelling nodig heeft en handelt daarnaar. In woorden klinkt dat uitermate simpel, maar als ervaring is topvorm van een ongehoorde, soms zelfs nauwelijks te ver-

dragen intensiteit. 'Het ging vanzelf' of 'Ik hoefde er niets voor te doen' hoor je schakers wel eens zeggen als ze zojuist een briljante partij hebben gespeeld, maar ze verzwijgen dan dat het een heel bijzonder, misschien wel angstaanjagend gevoel is geweest. En over gevoelens praat men niet onder schakers. Gevoel is het instrument waarmee het leven ervaren wordt. Intellect loopt daar een stapje achteraan, vertaalt het gevoel in verhalen en analyses en communiceert. Hiermee is meteen duidelijk dat topvorm niets te maken heeft met het niveau van de schaker, het is geen kwestie van rating. Niet iedere schaker kan even goed schaken, maar iedere schaker kan in topvorm zijn. Het valt ook niet te trainen. Je kunt het hoogstens leren herkennen en beseffen dat je je er niet tegen moet verzetten. Maar nu heb ik alweer te veel gezegd en dus een hoop onzin uitgekraamd. Je moet er niets over zeggen, niets, niets. Het moet een geheim blijven, anders wordt het een dogma. En dan is het onzin. ■

Grootmeester in de dop

Kasper Bleeker

Debby Nieberg

Onze jeugdafdeling, Jong Caissa, bloeit als nooit tevoren. Op dinsdagavond van half zeven tot kwart voor acht zijn zo'n zestig kinderen op de beneden-verdieping van Huize Lydia druk in de weer om hun schaakvaardigheden aan te scherpen. Een van die jeugdspelers is Kasper Bleeker, een jongen met vele talenten: hij schittert op de voetbalvelden van SC Buitenveldert, op school deed hij het zo goed dat hij een groep over mocht slaan, hij is een expert op het gebied van edelstenen en op de piano speelt hij de 'Für Elise' vrijwel met zijn ogen dicht... maar waar hij vooral heel erg goed in is, is schaken.

Kasper is deze zomer tien jaar geworden en zit nu in groep acht van de Nicolaas Maesschool, op een steenworp afstand van Huize Lydia. Zijn eerste zetten op het schaakbord deed hij toen hij drie jaar oud was en ging wennen in de kleutergroep van school. Daar heeft zijn meester Rob hem de beginselen van het schaakspel bijgebracht en Kasper was meteen verkocht.

Op zijn zesde is hij lid geworden van Caissa en zo'n twee jaar later besloot hij dat één club eigenlijk niet genoeg was om zijn schaakhonger te stillen en is hij ook gaan schaken bij de jeugdafdeling van VAS.

Zijn eerste toernooi-ervaring deed hij op toen hij zes jaar oud was en dat was meteen een mooi debuut, want hij eindigde als vierde in zijn groep. Niet veel later speelde hij zijn tweede toernooi op een pleinfest in Amsterdam en daar ging hij er maar liefst vandoor met de eerste prijs in de hoogste groep. Zo wist hij in drie maanden tijd vanuit het niets omhoog te schieten naar een rating van 396! De meesten kunnen alleen

maar dromen van een dergelijke ratingstijging in zo'n korte tijd... Op dit moment is Kaspers officiële jeugdrating 939, maar daar zijn de resultaten van de laatste toernooien nog niet in verwerkt. Aangezien hij in de tussentijd weer wat winstpartijen op zijn naam heeft weten te schrijven, ligt zijn rating nu waarschijnlijk al boven de 1000.

Die prestatie komt natuurlijk niet zomaar uit de lucht vallen: Kasper traint bij Caissa in de groep van Marc Overeem, hij traint bij VAS bij Jan Roebers, hij krijgt één uur per week privé-schaaktraining van Robert Ris en hij doet ook nog mee met de schaaklessen op school, hoewel hij daar – gezien zijn niveau – vaker de rol heeft van assistent-trainer of simultaangever.

Kasper vindt Caissa een erg leuke schaakvereniging: 'Het is lekker dicht bij huis, ik vind het er gezellig en ik heb er ook tegenstanders die op mijn niveau zitten.' In de interne competitie bij de aspiranten van Jong Caissa staat hij stevig verankerd in de top vijf.

Bekeken

Vroeger deed Kasper bijna elke week mee met een schaaktoernooi, maar nu doet hij het iets rustiger aan. Hij neemt elke maand deel aan een Grand Prix-jeugdtoernooi en af en toe speelt hij nog een extra toernooi. In augustus van dit jaar heeft hij bijvoorbeeld meegedaan met de Open Nederlandse Jeugdschaak Kampioenschappen (ONJK) in Borne. Daar is hij als tweede geëindigd in groep E met een score van 10,5 uit 13 partijen. Een prachtig resultaat! Zijn laatste partij in dat toernooi wil hij graag met ons delen, omdat hij daarmee op fraaie wijze een punt heeft weten te behalen:

Kasper Bleeker – Job Westinga

ONJK, groep E, ronde 13, 8 augustus 2015

1.e4 c5 2.d4 cxd4 3.c3 dxc3 4.Pxc3 Pc6
5.Pf3 e6 6.Lf4 Lb4 7.Le2 d6 8.0-0 e5
9.Lg3 Pf6 10.Lh4 0-0?

Zwart laat een verzwakking toe op f6. Kasper weet daar handig gebruik van te maken:

11.Pd5 Le6 12.Pxf6+ gxf6 13.Dc1 Kg7
14.a3 La5 15.Td1 Tc8 16.Txd6!

Een heel mooie combinatie! Na 16...Dxd6 volgt 17.Lxf6+!! Kxf6 (17...Kg8 18.Dg5#) 18.Dg5#

16...De7 17.Dd1 Td8 18.Txd8 Txd8
19.Dc1 Lg4 20.b4 Lxf3 21.Lxf3 Lb6 22.h3
Pd4 23.Dc3 Td7 24.Te1 Tc7 25.Dd3 Pxf3+
26.Dxf3 De6 27.Dg3+ Kf8 28.Df3 Tc6
29.Td1 Ld4 30.Dh5 Kg7 31.Kh1 Tc3 32.a4
Tc4 33.Tb1 Lc3 34.Tc1 Lxb4 35.Lxf6+!

Kasper geeft zelf aan dat het vanaf deze zet eigenlijk wel was bekeken voor zijn tegenstander. Hij weet voor de tweede keer handig gebruik te maken van de zwakte op f6 en het eindspel maakt hij goed af:

35...Kxf6 36.Dh6+ Ke7 37.Dxe6+ Kxe6
38.Txc4 La5 39.Tc1 Kd6 40.Td1+ Kc6
41.Kh2 b5 42.axb5+ Kxb5 43.Td5+ Kb6
44.Txe5 a6 45.Tf5 Lc3 46.Txf7 a5 47.Tf3
Lb2 48.Tb3+ Kc5 49.Txb2 a4 50.e5 Kd5
51.Ta2 En zwart geeft op. 1-0

Wespensteken

Het toernooi in Borne was ook om andere redenen nog een hele belevenis. Kasper stond daar, samen met andere deelnemers, op de camping. Hoewel dat erg gezellig was, was de situatie niet helemaal ideaal, want ze kampeerden vlak bij een wespennest. Dat is natuurlijk vragen om moeilijkheden in de maand augustus! De door campinggasten zelf gefabriceerde wespen vallen om die vervelende beesten weg te lokken, zaten in een mum van tijd tjokvol en de wespen die (letterlijk) niet in de val traptten, hebben ervoor gezorgd dat sommige kinderen bij het toernooi gehavend door wespensteken aan het schaakbord verschenen. Dat lot is Kasper gelukkig bespaard gebleven.

Prijzen

Als je Kasper vraagt naar de schaakprestatie waar hij het meest trots op is, zegt hij: 'Bij de ONJK van deze zomer ben ik tweede geworden en in 2013 heb ik de eerste prijs gewonnen in groep twee van de Grand Prix in Almere. Daar was ik heel blij mee.' En dat zijn slechts twee van de vele prijzen die hij in de wacht heeft gesleept in zijn vierjarige toernooicarrière. In de speelgoedkast in zijn kamer is al lang geen plaats meer voor speelgoed, want alle ruimte wordt in beslag genomen door schaakprijzen: volgens de laatste telling bevat die kast nu maar liefst 43 bakers, 46 medailles en 42 toernooivaantjes. En dat worden er naar verwachting alleen nog maar meer, want Kasper vindt schaken enorm leuk: 'Dan kan ik lekker nadenken en mijn hersenen laten werken. Dat is fijn.'

“Dan kan ik lekker
nadenken en mijn
hersenen laten werken”

Heeft schaken ook minpunten voor hem? 'Nou, niet echt. Het enige wat ik wel vervelend vind, is als ik een tegenstander heb die vals probeert te spelen. Dat is gewoon niet eerlijk,' aldus Kasper. En gelijk heeft hij! Schaken is voor Kasper de hobby die met stip op nummer één staat en zijn schaakambitie reikt ver, want hij wil heel graag grootmeester worden. Hij denkt echter niet dat hij er ooit zijn beroep van gaat maken: 'Ik wil later liever iets gaan doen waarbij ik wiskunde en techniek met elkaar kan combineren. Uitvinder worden lijkt me wel leuk.' Als hij daarbij net zoveel enthousiasme, aanleg en toewijding aan de dag legt als bij het schaken, staan ons nog heel wat vernuftige, nieuwe uitvindingen te wachten. Misschien wel een megacoole en absoluut onfeilbare wesperval...

Yochanan Afek wint Eijgenbroodtoernooi 2015

Partipan Groen in 't Wout wint groep B

Dennis Breuker

De 29^e editie van het Eijgenbroodtoernooi is gewonnen door Yochanan Afek. Hij eindigde gelijk met Tobias Kabos, maar had een hogere tpr. Groep B werd een prooi voor Partipan Groen in 't Wout.

Opvallend waren het aantal zeer jonge deelnemers in groep B. Er waren spelertjes van acht jaar oud. En al deze jonge spelers deden het uitermate goed. Leuk om te zien. Was de jongste speler acht jaar oud, de oudste was 86. En deze won ook nog een ratingprijs! Al met al een bijzonder toernooi.

Omdat er zoveel deelnemers waren, heeft de organisatie besloten om meer prijzen uit te keren. Naast de al bestaande prijzen waren dat een aspirantprijs, twee ratingprijzen en twee vierde prijzen. Alle prijswinnaars staan hiernaast.

Uit de enquête die na afloop naar alle deelnemers is verstuurd, kan worden geconcludeerd dat het Eijgenbroodtoernooi goede cijfers scoort.

Het toernooi vindt volgend jaar plaats van 28 tot en met 30 oktober. Tot dan! ■

Groep B

Spektakelprijs	Paul van Sonderen
Aspirantprijs (geboren 2005 of later)	Kasper Bleeker
Jeugdprijs (geboren 1998 of later)	Maarten Hoeneveld
Veteranenprijs (geboren 1954 of eerder)	Bert Dreef
Ratingprijs t/m 1523	Bert Dreef
Plaats 2 t/m 4	Dennis Mienis, Bart Feltman, Maarten Hoeneveld
Plaats 1	Partipan Groen in 't Wout

Groep A

Spektakelprijs	Dick van der Eijk en Jeroen Edeling
Jeugdprijs (geboren 1998 of later)	Gilian Honkoop
Veteranenprijs (geboren 1954 of eerder)	Yochanan Afek
Ratingprijs t/m 1968	Laurens Schilstra
Plaats 3 t/m 9	Henk-Jan Visser, Rob Witt, Tjark Vos, Jeroen Edeling, Jerrel Thakoerdien, Guido Bakker, Laurens Schilstra
Plaats 1 t/m 2	Yochanan Afek en Tobias Kabos. Afek kampioen op tpr.

Bent u voornemens om volgend jaar weer mee te doen met het Eijgenbroodtoernooi?

Ja	42	72.4%
Nee	0	0%
Misschien	16	27.6%

Hoe zou u het vinden als het toernooi naar een grotere locatie verhuist, zodat er meer personen kunnen deelnemen?

Goed idee: hoe groter, hoe leuker	7	12.1%
Niet doen: houdt zoals het is	27	46.8%
Maakt me niets uit	16	27.6%
Anders (zie opmerking)	8	13.5%

Combinaties

Combinatie 1

Niesslbeck-Kuh, München 1946

1.Pf4 Dxe1 (wat anders?)

2.Pg6+ Kh7 3.Pf8+ Kh8

4.Dh7+ Pxx7 5.Pg6 mat

Deze combinatie is een neefje van het stikmat. De witte dame offert zichzelf op, maar de hoofdrol is vanzelfsprekend weggelegd voor het snuggere paard.

Combinatie 2

Kotov-Lisitsin, St. Petersburg 1939

1.Txe4 Txe4 2.Dg5 g6

3.Df6 gxf5 4.Dxf7+ Kh8

5.Df6 mat

Met zoveel afzijdige zwarte stukken, is een kwaliteitsoffer wel het minste waarmee je moet beginnen voor een dodelijke aanval.

Combinatie 3

Bacrot-Vogt, Arosa 1996

1.Tg6 hxxg6 2.Lc4+ Df7

3.Dxxg6+

Het is niet goed om te beginnen met 1.Lc4+ Kh8 2.Tf7 omdat zwart dan kan antwoorden met Dg6. Ga dus niet al te gauw voor al te eenvoudige schaakjes.

Combinatie 4

Van Wely-Sammour Hasboun, New York 1994

Van Wely lijkt in grote problemen want hij dreigt mat te gaan of have en goed te verliezen.

1.Dd6+ Kf6 2.Tf1+ gevolgd door **Lxb7**

1...Kxd6 faalt op Pxc4+ en 1...Ke8 op Db8+ met winst van de loper.

Combinatie 5

Karpov-Kasparov, Moskou 1985 (variant)

In een variant van een wedstrijd om het wereldkampioenschap had deze stelling kunnen ontstaan. Wit is in de problemen maar redt zich via

1.Dc4 Txe4 2.Dg8+ Ke7

3.Dxxg7 met damewinst.

Combinatie 6

Cameron-Millstone, correspondentiepartij 2003

Deze opgave is voor doorbijters en doordenkers.

1...Txb7 2.De5+ Pf6

3.Dxd6+ Pg4+ 4.Kh3 Pxf2+

5.Kh4. Als wit 5.Kh2 probeert, volgt 5...Tb1 6.g4

(6.De5+ Kh7 7.g4 Pxxg4+)

6...Th1+ 7.Kg3 Pe4+

5...g5+ 6.Kh5 Tb1 7.De5+

Kh7 en mat volgt.

Studies

Studie 1

J. Gunst, 1931

1.Df1 1.Dd1? Db6 2.Pd3+

Db1= 1...Db1 2.Df6+ Db2

3.Pb3+ Kb1 4.Df1+ Kc2

5.Pa1+ Kd2 6.Df2+ Kc3

6...Kc1 7.De1# 7.Df6+ 1-0

Studie 2

A. Selezniev, 1910

1.Pd5 1.f7? d1=D 2.Pxc8

(Na 2.f8=D wint zwart de dame door schaakjes op de e-lijn en f-lijn.)

Dd5+ 3.Ke3

De6+ 1...Lb7 2.f7 Lxd5+

3.Ke3 d1=D 4.f8=D De1+

5.Kf4 Df2+ 6.Ke5 Dxf8=

Studie 3

A. Selezniev, 1930

1.Kf7 Kh8 1...e3 2.Pf6+ Kh8

3.Pd5 is zetverwisseling.

2.Pf6 e3 3.Pd5 e2 4.Pf4

e1=D 5.Pxxg6+ Kh7 6.Pf8+

Kh8 7.Pg6+=

Studie 4

F. Lazar, 1912

1.Pf4+ Kh6 2.Pe6 Dreigt

Pd8. Te8 3.g8=D! Txxg8

4.Pf8 Tg5! 5.Pg6! 5.e8=D?

Te5+ 6.Dxe5= 1-0